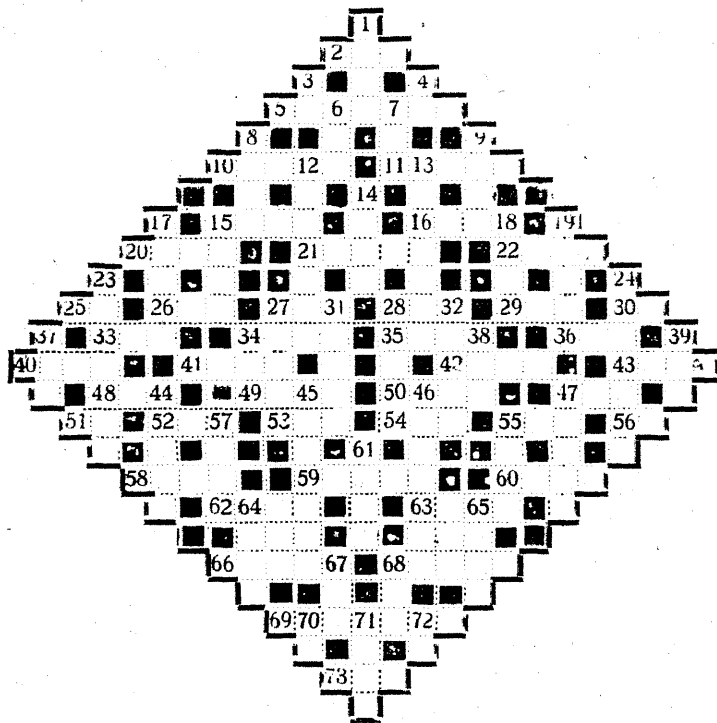

Hindmõistatus Nr. 5 (143)

Kokkuseadnud **H. Roosson.**

Sõnade tähendused.

Pahemalt paremale:

2. Sportlase sõber talwel.
5. Wald Tartumaal.
10. Linn Eestis.
11. Sõiduabinõu pilkenimi Eestis.
15. Käsk kaotajale.
16. Kiltmaa Aasias.
20. Wõidab ehk kaotab.
21. Tuntud linn.
22. Kuuldub koeralt.
25. Aseõna.
26. Surnud inglise riigimees.
27. Mitteametlik.
28. Ajaleht Eestis.
29. Mitte teisiti waid...
30. Noot.
33. Leiwast parem.

- 34 Kutsuti kodanikke weneajal.
35. Trep'i osa.
36. Temperatuur suwel.
40. Liiga kokkuhoidlik.
41. Missugune on sügawapõh-jaga wesi.
42. Seda on ka hiir.
43. Wahetus abinõu.
47. Pole kiitsas.
48. Igal elawal olewusel.
49. Juba ennemalt.
50. Kuu muude.
51. Sidesõna.
52. Poisi nimi.
53. Ajamõõtja.
54. Heinamaa.
55. Püha jõgi.
56. Noot.
58. Kõõgiriist.
59. Wäike üherakuline weeloom.

Lahendused tulewad saata „Romaani“ talitusele, Tallinn, märgusõna all „**Hindmõistatuselahendus**“ kuni 15. aprillini 1928 a. Lahendusi võib saata mitu ühesümbrikus ehk panna „Romaani“ talituse (Müüriwahe t. 16) sissekäigu juures (trepikojas) asuwasse kirjakasti. Lahendajate nimed awaldatakse „Romaan“ nr. 9. (147).

Oigete lahenduste saatjate wahel loositakse wälja: 1.) **Eesti Vabariigi loomispäiwilt** (hind 20 krooni); 2) Bernhard Linde — **Tõusva päikese malli**; 3) Friedbert Tuglas — **Hingemaa**. Loosimine on 10. aprillil kell 3 p. l. talituse ruumes.

Hindmõistatuse lahendus

Nr. 1 (139).

Õigeld seletusi saatsid:

Tallinnast: Ed. Alits, Ralf Arman, Märt Aleksander, R. Arnover, K. Allisson, Aleksander Aljas, Salme Annus, Edgar Ant, Marta Aljas, Arnold Aljas, Pauline Abel, Arnold Abel, R. Braun, Ella Buck, El. Brenner, M. Braun, V. Betlem, Ellen Bachmann, A. Borilov, R. Bluum, Walter Donald, Elby, Rich. Eilmann, E. Emann, Leontine Freudenstein, Karl Holl-

mann, Arnold Haamer, Heldur Jaan, K. Helstein, G. Hansmann, A. Haava, Eimar Haamer, E. Heinrichson, R. H., Ida Hirt, L. Heinrichson, Adolf Haava, E. Holland, Miina Jõksi, Edgar Jaanus, Linda Ingerman, Harald Jürgens, Hugo Jürgens, Erna Jaanson, Linda Jaanson, O. Johnson, R. Idnurum, And. Janson, Edmund Johanson, Raymond Isok, Harald Johani, J. Järvekülg, Agnes Kütt, T. Kervne, A. Kallas, K. Kal-

60. Armastuse Jumal.
62. Tont.
63. Metsloom.
66. Tegelane A. Kitzbergi „Maimus“
68. Teater ühes prowintsi linnas.
69. Tuleb ette maalemärgus.
73. Jook.

Ülewalt alla:

1. Loom.
3. Jõgi Itaalias.
4. Sidesõna.
6. Nimi piiblist.
7. Saar kõrbes.
8. Keelatud inimestele.
9. Naise nimi.
12. Suvituskohat Põhja Eestis.
13. Mõttes wõimatuid asju.
14. Taime osa.
15. Kes kõik hästi oskab.
17. Wald Pärnumaal.
18. Kloostri elanik.
19. Püha linn.
23. Wana raha üksus Hispa-nias.
24. Juhtumiste otsija.
27. Eluase.
28. Naise nimi.
31. Jõgi Aasias.
32. Mägestik Afrikas.
34. Sidesõna.
37. Talwel tarwilik, suwel mitte.
38. Taime osa.
39. Soome kirjanik.
44. Ratsawaelane.
45. Usuisa.
46. Linn Daanis.
47. Kaswab Niilse jões.
55. Tunneb see, kes rasket tööd teeb.
57. Missugust kaupa tahaks iga üks. [alati?]
61. Kus wiibib usin inimene
64. Laseb walgust tuppa.
65. Piduruum ülikoolis.
67. Nõu.
68. Kanton Sweitsis.
71. Korraldatakse wõrastele.
72. Waluhüüe.
70. Kaksiktäishäälk.

Romaan

Ilmub kaks korda kuus.

SISU: Luise Westkirch: Kui armastus räägib. — Fred Petton: Tila Märdi seitse päewa. — O. Grossschmidt: Magajate mälestuseks. — Kálmán Mikszath: Anna Bede süü. — H. Wühner: Kodurajad. — Simeon Silbermann: Sinised siidisukad. — Ch. Broehl-Delhaes: Töö. — H. Hesse: Ameerika wabadus. — Ed. Wöhrmann: Wana hoone. — H. V. Patera: Buddha silm. — T. C. Bridges: Mees Montevideost.

Nr. 5 (143)

Märts 1928

VII aastakäik.

Kui armastus räägib.

Saksa kirjaniitu Luise Westkirch'i romaan.

5

„Ja — kas näen Teid jälle?“
Nimetu kartus, maailm täis õrnust wärises neiu hääles ja ta kõnelewad silmad palusid:
„Ara keeldu seda tegemast!“

„Kui Te seda tõesti tahate,“ pomises Emil tõrubes.

„Kas ma tahan? Seda teate. — Ja meel-
samini päewal, mil teil enam aega on.“

Sette aega mõitles Emil weel. Mis temas oli head ja õiglast, tõrjus. Aga kuusatus oli liig suur.

„See on saatus,“ mõtles ta trotslikult.
„Mingu ta siis oma käitu.“

„Tulewal neljapäewal on mul jälle waba
päew,“ ütles ta pikkamisi. „Siin linnas aga ei
teaks ma kohta, kus tähepamu aratamata mõik-
sime kohata. Kui Te aga tahaksite minu sellis
maale sõita —“

„See oleks tore!“ hüüdis neiu särades. Ja
siis ehmatas ta. „Aga enne lõunat ei saa ma
wabaks. Pärast lõunat küll. Siis lähed ema
loengule Aafrika neegrilaste heaks —“

„Siis ütleme: neljapäewal kell kolm wafja-
lis.“

„Olen kindlasti kohal.“

Emil mõttis käest, mis neiu talle ulatas,
tergesti ja pigistamata kinni, kumardas ja
lahkus lokaalilt.

Frmingard istus weel wähe aega tühja
tasji ees, sügawas mõttes õndsas unenäos weel

ford läbi elades iga sõna ja liigutuse, mis
Emil ütelnud ja teinud. Ah, ta ise polnud su-
gugi seda ütelnud, mis ta oli kawatsemud ütelda,
maid oli rääkinud asju, mida ta ei olnud rää-
kida kawatsemudki. Aga Emil oli ta osawõteta
weeluse lahkesti vastu wõtnud. Wististi, ta oli
tema vastu hea. Ja neljapäewal sõitis ta tema
sellis linna kiviõrbeest wälja metsawilusse ja
lilleluisse. Kui tore see oli! Wististi ei lõõnud
Emil lillelidel päid maha nagu Siegfried. Tema
liigutused olid nii tasased ja õrnad ja ta sõnad
nii head ja wäikesed. Ta kallistas roose, mis
Emil talle annud. Need pidi ta muidugi proua
Wegnerile hoiule andma. Oma tuppä ta neid
wiia ei tohtinud.

Siis lõi tema kõrwal kell. Ta ehmatas.
Oli wiimane aeg koju minna. Ja, oh häda,
ta pidi ju ka weel maksma.

Aga kui ta kellnerile osutas, seletas see,
härä olla juba kõik kinni maksnud. Pooleldi
oli temale see piinlik, pooleldi jälle täitis see
teda rõõmsa tundega, et ta oli olnud Emili
külaline. Ei, ta ei hābenenud seda wäikest an-
netust temalt vastu wõtmast. Ta hing andis
ju temale kõik, mis ta oli ja mis ta anda
wõis.

Ruttu andis ta roosid Wegneri hoiule, lip-
pas oma tuppä, ja kui arwenõunil ministee-
riumist jälle koju tuli, istus ta kodusleidis afna
junres ja tegi hoolikalt mingisugust käsitööd.

Freimann noogutas rahulolles. Temal polnud aimugi, kui palju korda ta tütar kudumisel filmadega ehtis ja kui kaugel ta mõtted olid kodus, mis tial polnud ta kodu.

Mõni päev hiljem istus arwenõunil oma onupoeg Georg Mieskega saalis. Mieske ohwerdas pühaltult oma sigariotsja oma sugulase armastustööle ja mattis enese siis waitides sigarisuitju pilvedesse. Tema terav, vähelikkuv ärimehenägu ei lastnud sellest midagi välja paista, aga ta oli tufane.

Freimann küsis, kas minister teda juba tahab jutule võtta.

„See tuleb, tuleb, onupoeg. Ja muidugi. See on mulle kõige lähemal ajal lubatud.“

Ta polnud üldse lubatud, ja see'p ta tusa põhjus oligi. Palju lillesid oli ta sekretäriprouale pillanud ja nii mõnegi hea pudeli meini sekretärile enesele. Aga minister jäi kättesaamatuks. Enne kui ta oma usalduse finkis kellelegi tundmatule, nõudis ta tema aujuse kohta käegatsutawaid tõendusid. Mieskele on väga tarvilik iga usaldusmäärt käemeest ära kajutada, kuid walik oli wäike. Ta pidi igast öleförrest kinni kahmama.

„Kahju, armas Theobald,“ ütles ta, sõrmedega lauale trummeldades, „et meie oma laste suhtes kaugemale ei jõua.“

„Kuidas nii? Kuidas nii?“ äremnes arwenõunil. „Minu tütar on sõnakuulmisele kaswatatud. Hm. Niipea kui minu poog kosimiseega esineb, on ka kihlus kindel.“

„Hm, jah,“ wastas Mieske. „Aga waata, minu pois on piisut romantiline. Tema ei lepi sellega, et talle tütrelise sõnakuulmisega tullakse. Ta leiab, et Jrmingard tema wastu wiimajal ajal õige külmaks on jäänud.“

„Nagu see hästikaswatatud neiule heast perekonnast sobib, Georg. Meie oleme püüdnud oma last hoida iga ebaterwe tundewilgatamise eest, ja Jumalale tänu, see on meile ka õnnestunud. Aga mehele, kellega ta altari ette astub, toob ta wastu kõik oma armastuse, mida sel õigus on temalt nõuda. Hm, jah. Ses suhtes seisab tal ju ta emä hülglaw eeskjuju filmade ees. Kui siis minu pojalt midagi muud ütelda ei ole — wähest — hm — ta neiuliku tagasihoidlikkuse suhtes —“

„Ei midagi muud, mõistagi. Kaasawara peale ei tarwitse meie, Miesked, Jumalale tänu mingisugust rõhku panna. Wõiksid ehk Jrmingardile näpunäiteid anda. Rohkema wastuleku puhul ei saaks Siegfried kosimisega wististi mitte wiivitama.“

„Küll ta tuleb temale wastu, Georg. Hm, jah — niipalju kui lombed ja aujus seda

ausale neiule lubawad, tuleb ta wastu. Wastutan selle eest.“

„Plus. — Minu Siegfried pidi eile wäikeste ärireiži ette wõtma, mis kestab armata kaks nädalat. Kui nõus oled, wõime kihlused tema tagajitulekul lohe awalikult välja kuulutada.“

„Täiesti nõus, armas onupoeg, täiesti.“

Mieske ulatas talle oma laia, raswase kae.

„Säh! Kahe nädala pärast kihlused!“ ütles ta.

Ja mõtles:

„Kui see wana ministrinarr minu poja kallimeelset ühendust selle aunarri kerjuswaele tütrega kuuldes liigutuse pärast ei hulu ja mulle kõik kaubalaad välja ei anna, mis tal anda on, siis ei taha ma eluajalgi enam mingisugust äri teha!“ —

Arwenõunil aga armas nüüd oma kohuseks ennast edendamalt asja käigusse segada. Niipea kui ta pidada kawatsetud kõne wainuus walmis seadnud, kutsuti Jrmingard saali wanimate ette. Theobald Freimann istus laialt diivanil, tema kõrwal proua Kornelia, kes mehele inestades otja waatas.

Kõlawail sõnul seletas Freimann nüüd naife kohustest, mis Jumal temale määranud. Ta algas Adamast ning Gewast ja jõudis wastawa aja järele Siegfriedi ning Jrmingardi juure. Pifalt ning laialt seletas ta, et tulewase mehe wastu naifel lubatud on kõlblise tagasihoidmuse sidemeid piisut löbwendada, ja lõpetas kihluse kindlaksmääramisega kahe nädala pärast pühapäewal. Selle wiimise teate ütles ta lihidalt, ilma kõige ilustuseta, et teadaanne oma raskest mõjust midagi ei kaotaks.

Jrmingard, kes isa kõne osawõtmatult oli lastnud enesest üle murada, ehmatas kõne ootamatut lõppu kuuldes.

„Kahe nädala pärast — kihlus,“ kogeles ta. „Siegfriediga? — Kuidas on see wõimalik? — Mina ju Siegfriedi ei armasta, isa. Jial ei ole ma teda uskuma pannud, et teda armastan.“

Arwenõunil naeratas üleolewalt.

„Kui ta juba minu mees on, küll ja teda siis ka hakkab armastama.“

Järgnes Siegfriedi hülglawate omaduste loeng — terve register, mille pikkus Jrmingardile kananaha ihule ajas. Ja kõigile neile headele omadustele polnud temal midagi muud wastu seada kui turne rinmas, armastus, mis omale oli tee walinud ühe teise juure. Sellest aga ei tohtinud ta rääkida.

„Jä — ema —“, palus ta, „olen alles nii noor. Ei tahaks weel abielluda. Palun teid, jätke mu weel wäheks ajaks oma juure.“

Freimanni filmaterad koondusid nõõpnõdela-pea juurusteks.

„Meie tahtmine ei ole, mu laps, et sina — hm — oma naisfutsest ilma jääksid ja wanapiigana enesele ja maailmale raskuseks oleksid. Aga kaasarata neiu ei saa mitte walida aega, mil ta tahab abielluda. Niipea kui aumäärt mees temale oma kätt pakub, peab ta seda tunnistama Jumala näpunäiteks ja seda täitma.“

„Kuu! ometi, isa —“

„Fringard,“ hüübis proua Kornelia jah-matahes „ära ärrita isa!“

„Nii siis ootan ma sinult,“ jattas arwenõu-nit wabelehüüdu tähelepanemata, „et sa Siegfriedi tagajitulekul soojalt wastu wõtad, nagu see naise kohus on oma tulewase mehe wastu. — Hm. — Ja sina, Kornelia, oled küll nii lahke ja walmistad kõik pühalikku kihlusepidu-sböõgi jaoks ette, aumäärikiselt, kuidas see kol-bab, aga mitte raiskawalt. Hm.“

Fringard tahtis uuesti wastu rääkida, aga isa külmaltskäsiwalt pilgult ja ema hirmunud silmist ei lugenud ta wähematti lootust. Siis ei kuulnud ta hääl sõna. Ta põõras, põgenes toast, jooksis trepist alla Karolina Wegneri juure.

Nuttes piinas ja meeleheitēs, langes ta sellele kaela, ja see kestis tüki aega, enne kui ta proua Wegneri ehmunud lohutussõnade all nii palju hinge tagasi sai, et ütelda jaksas:

„Pean abielluma onupojaga! — Rahe nõ-dala pärast tahab isa meid kihlata! — Mis ma ometi teen, proua Wegner? — Mis ma teen?“

„Noh, noh, esiti jääge pisut rahulikumaks, preilikene. Tulge, istuge siia. Ja nüüd rää-fige süda kergeks. — Peate abielluma? — Siegfried Mieskega?“

Fringard noogutas pead.

„No jah, kena mees on ta juba, see Mieske — ja abiellumine pole ka kõige pahem. Mui-dugi — üks teist peab armastama ka!“

„Ks ole? — Ks ole —?“

„Ja Teie südames elab keegi teine, mis?“

„Ah, proua Wegner —“

„Mõistan juba. See härra kolme roofiga.“

„Kui Teie teda tunnekite —“

„Kui ma teda ka ei tunne, laps.“ Karo-lina nagu õhetas nagu enmustaja nagu. „Ar-mastus on kõige kõrgem ja wägewam maail-mas, kõige magusam ja kõige hirmsam. Tõsine armastus on wägewam kuningatest ja sõjawäest. Waadake, laps, olen harimata naine, aga selle

tarfufe olen ma ammutanud oma toredatest raamatutest, ja elu on mulle seda kinnitanud: tõsine armastus wõidab ikka. Sellepärast pea piasti, preilikene. On küll ilus, kui südame kaldumus ja wanemate tahtmine kokku lähewad, ilus ja kerge —“

„Seda ei sünni meil ialgi, Karolina.“

„Just sellepärast peategi oma õnne eest käsi liigutama. Raks nõdalat on pikk aeg. Selle aja sees wõib weel palju juhtuda.“

„Kui ma temaga ometi kokku saaksin! Tema aitaks mind wististi ja päästaks mu. Tema on nii hea. Tulewal neljapäewal tahtsin te-maga maale sõita. Aga nüüd saamad wanemad mind weel terawamini walwama.“

„Noh, selle ajame weel korda. Tulewal neljapäewal? — Laske mind teha. Täna õhtul, kui majas kõik wait jääb, tulge alla minu juure. Siis räägime kõik läbi. Küll mulle juba midagi meele tuleb. Ja nüüd minge jälle üles, peske silmi ja ärge laske midagi mär-gata.“

Fringardi toal oli üks, mis peale lukus eesukse trepikotta wiis. Üks oli seest riivis ja tema ees seisis kummut.

Nii pea kui kõik tuled kustusid, nihutas Fringard kummuti kõrwale, nagu ta seda õh-tuti tihti tegi, awas ukse ja puges läbi wäikse maja pimedast trepist alla proua Wegneri juure.

See luges üht oma armast raamatut. Mäng kaarte seisid ta kõrwal.

„On Teile mõni mõte tulnud, proua Weg-ner?“ uuris Fringard kõhe. „Kas teate nõu?“

Proua Wegner murigas. Armastuseasjad olid ta kirg. Nendega tahtis ta heal meel- tegemist teha.

„Olen juba midagi wälja mõelnud. Ega ta rumal ole, see Wegner. Aga enne tahaksin weel teada, kas see, keda armate, ka õige mees on, kas ta Teid armastab ja kas Teie täht ta on Teile määranud. Kas pean kord kaartidelt küsima?“

Clawalt jaatas Fringard.

„Siis peate kolm korda tõstma.“

Karolina hakkas kaarte laiali laotama.

„Artu kuninganna — see olete Teie, üks, kaks, kolm, neli, wiis, kuus, seitse, Jeesuse! Kui palju austajaid on Teie ümber. Seda pole ma enne weel näinud. Seal on kõige esiti walget werd mees. — Abielukaart on just tema kõr-wal. Üks, kaks, kolm, neli, wiis, kuus, seitse. — Aga armastuskaart on kangel Teist ja — temast ka —“

„See on Siegfried,“ pomises Fringard.

„Ja seal on weel keegi teine; see wahib wäga tuliselt Teie — ta wahib aga ka teis-

tele — abiellumisele see ei mõtle. — Urwan, see on küll leitnant. — Ja seal on kolmas, tõmmu, armastusekaart on juust tema kõrval — aga — kummaline, preilikene — ta pöörab sellele selja! — Ütelge, kas olete selles kindel, et tal aujad mõtted on?”

„Seda on ometi kohe tunda, proua Wegner.“

„Õm, siis peab seal kufagil mõni suur takistus olema.“

„Takistus takistuse peale! Mõtelge ometi ainult: Felleri poeg ja Freimanni tütar!“

Karolina luges edasi.

„Bifarad — suur mure teel — võlts proua — padaärs — ei, see ei maffa!“

Ta misikas kaardib kofku, segas uuesti. Jälle laotas ta kaardib laiati ja raputas pead.

„Peaaegu sama kui esimene lord: — Aus-tajad — armsam, kes armastusele selja pöörab. — Ja siin —“

Kahwatult ja ärewalt kargas ta jalule. —

„Jätame parem järele!“

„Mind ootab küll wististi palju muret ja õnnetust? Ütelge jeda awalikult, Karolina. Olen sellele walmis. — Aga omupojale ei lähe ma ometi!“

„See on õige, see on õige, preilikene. Znime ne peab käima jeda teed mööda, mida süda temale juhatab, ja kauge male tulewikule mõtlema. — Mina aitan Teid armsamaga kofku saada. Muidu ei oleks ma ju Karolina Wegner.“

Järgmisel päewal ilmus Karolina proua arwenõuniku jutule. Ta aitas prouat iga päew paar tundi majatalituses ja sai selle eest tasuta õige wäikese maffu, mispärast proua Kornelia oma tütrele läbikäimist sotsiaalselt tema all seiswaga mitte nii waljusti ei julenud ära keelha, kuidas see muidu oleks sündinud.

„Mul oleks armulisele prouale täna palwe esitada,“ algas ta aupakkimist. „Armuline proua mõisid mulle näidata suurt lastust. Minu sugulaste juure Wendorfi, tunni tee siit raudteega, tuleb neljapäewal minu wennapoeg Ameerikast külla. Tema tahaks minuga tuttawaaks saada, samuti mina temaga. Minu wennapoeg, eks ole? — Aga mina ei osta inglise keelt, minu sugulased ka mitte, ja tema jälle ei osta saksa keelt. Nüüd on preili Frmingard wõdrastes keeltes wäga osaw. Sellepärast mõtle sin, ehk ostab ta ka inglise keelt.“

„Muidugi, Karoline, inglise keelt räägib minu tütar otse meisterlikult.“

„Milline õnn! Millist rõõmu see mulle teeb! Ras oleksid armuline proua nii lahked ja lubaksid, et preili Frmingard neljapäewal pärast lõunat minuga wälja sõidab minu wennapoja

juure ja mulle tema jutu saksa keelde ja minu jutu temale inglise keelde tõlgiks?“

Proua Freimanni nägu muutus tõsiseks.

„Kogu pärast lõunaks maale ja weel koguni täitsa wõdraste inimeste juure peaksin ma oma Frmingardi minna lastma?! — Ei tea tõesti, kas minu mees selleks oma nõusoleku annab.“

„Ah, armuline proua. Just neljapäewal pärast lõunat on mul aega. Neede tuuakse armulisele prouale talweks sõed. Need mõisid siin keldrisse kanda. Sõekaupmehe mehed nõuawad ei tea mis. Mina teeksin jeda armulisele prouale muidu. See teeks mulle waid nalja.“

Proua Freimann oli täpne. Karolina arwestas selle omadusega, ja näe, proua Kornelia nägu läski heledaks.

„Tõsi küll, Karoline,“ ütles ta aumääriliselt. „Meie inimesed peame üksteist aitama. See on alati olnud minu ja härra arwenõuniku põhimõte. Noh, mingi siis Frmingard pealegi Teiega neljapäewal maale.“ —

— — —

Neljapäewa pärastlõuna tuli.

Emil riietus peegli ees. Sidus oma kaelsidid weel hoolikamalt kui teistel päewadel ja pistis enesele tumepunase nelgi nõõpauku.

„Põnewalt filmitseks teda isa.“

„Sa ehid emast ju, Emilikene, nagu Drloff oma kassid. — On sul mõni kohtamine?“

„Lähem maale.“

„Maale, nii.“

Wana ei küjnuud rohkem. Ta hõõrus käsi. Wististi tahtis poeg maal Erna Lachingeriga kofku saada. See sõitis peaaegu iga päew tädi seltsis maale. Ta ei pannud pojale salalikust pahaks. Kui aga pois ometi lord taipas õnne, mis teda peremehe tütres ootas.

Kui Frmingard Karolina seltsis waksali jõudis, seisid Emil ukse juures rahwamurrus, wiisakalt ja wormilikult teretades. Mõõdudes ütles ta tasafesi:

„Piletid mul on. Palun, järgnege mulle filmnoolt.“

Karolina lunastas perroonkaardi.

„Lähem waguni juure kaasa, preilikene. Ehk on rongis tutawaid.“

Frmingard ei wastanud. Ta süda põksus kõrini. Ärewalt wärisedes järgnes ta Emilile, kes pikkamisi rongi kõrwal edasi sammus ja wiimaks ühte waguniosakke astus.

„Palju õnne,“ sõjistas Karolina ja surus Frmingardi kätt. „Goian Teile põialt. Tore mees on Teie sõber. — Nägemiseni õhtul.“

Ta ta nihutas Frmingardi waguniasimele, sest neiu wiimtas äkki kartuses, mis temas peaaegu soowi äratas, mitte edasi minna

Uga nüüd oli ta sees, ja wagniofjas ei olnud peale nende kahe kedagi. Juba lõi konditor ukseid kinni.

"Siin ma olen," ütles neiu tafakefi. "Proua Wegner pidi mind saatma, muidu ei oleks ma kodust välja saanud. Ta tuleb mulle õhtul ka wastu."

Emil noogutas ja osutas platšile:

"Siin afina all awaneb Teile kõige parem väljawaade."

Ermingard mõttis istet ja otsis sõnu. Siin oli asi ometi teisiti kui tookord konditoreis tafakefi olles. Tahtmatult surus ta käe südamele.

Emil nägi seda ja naeratas.

"On Teile käsi hästi käinud pärast meie koosviibimist?" küsis ta.

Neiu raputas pead.

"Oh ei, mul on raskeid muresid."

"Muresid?"

Ermingard oli temale tahtnud kõik oma häda teatada, ahwardawat tihlusi, oli teda tahtnud paluda, et ta teda aitaks. Uga tema mar-morinão ees tundis ta häbi.

"Hiljem," tõrjus ta, "hiljem ehk palun Teilt nõu."

"Rongi mürin ei lasegi rahulikult wasta," wastas Emil rahulikult. "Mõtlen, me läheme Waldstettenis maha ja jalutame mäemajani. Kas seda kohta tunnete?"

"Tunnen waid wähe kohti siin ümbruses. Jsa ei armasta väljastõite."

"Tee läbi metsa on väga ilus ja välja-waade wäärrib nägemist."

"Tunnen sellest rõõmu," kinnitas neiu.

Siis istusid nad waitides üksteise wastas, kuna rattad mürisefid, wiimased inetud eeslin-namajad neist mööda lendasid ja wiimaks waba wäli wiljapõldudega nende waatele awanes. Pikkamisi ronis rong metsaga kaetud mägedele.

Waldstetten!"

Nad läksid rongist välja, ja kuna rong edasi muras, läksid nad põlluteed mööda metsa poole, mille lehefatust sügis juba hakkas fir-juks wärwima.

Ermingardi silma särasid sügispäikesega wõistu. Himukalt hingas ta metsaõhku kopsu.

"Kui tore siin on. Kuidas ma rõõmustan, et mu olete siia saanud!"

Ja äkki pani ta oma käe Emili käewarrele, hoidis teda tagasi.

"Wait! Oh wait!"

Oram, kes all lehestikus toitu otsinud, rut-tas kiiresti üle muru, põgenes filedat tüme mööda üles, peatas poolel kõrgusel ja piilus pikkawa naeruhäälega alla neile. Ermingard imestas teda õndsana.

"Orawat ei olnud ma enne weel näinud —

mitte ialgi! Oh, kui palju ilusat on mulle weel tundmata!"

Ta tundis rõõmu igast kummalisefujuliseft okfajt, igast samblaharuft. Kitsast, järsku rada mööda ronis ta fenasti kui metskits üles, ja kui kungas jälle orgu lastus, hakkas ta alla jookfma.

"Kas mind küll oskate kinni püüda?"

Ja kui Emil talle pikaldaselt järgnes, hõis-kas ta:

"Näete, olen ifkagi karmem!"

Urewus, mis temas tuhnis, ta ei teadnud, kas oli see õnn wõi hirm, tegi ta peaaegu üleannetuks. Uga iga liigutus oli tal täis küt-kestawat weetlewust. Kummalist silmitses teda Emil.

"Lapsit," mõtles ta. "Uga loonulik, mitte kummetimäng."

Hoopis teififugune oli ta teistest naistest, keda ta siitamaani näinud, weetlew, nõlum, kui ta aga ei oleks olnud oma isa tütar.

Mets hõrenes. Ukfifud kiwid tõusid muru-pinnast. Wallatult ronis Ermingard ühele kal-jutipule.

"Kas on siit juba midagi näha?"

Ta kummardas kaugele ette.

Seal kiskus Emil ta ruttu tagasi.

Ta ei rääkinud, aga kollakas marmor ta näol oli pifut kahwatumaks muutunud.

Neiu waatas temale tänulikult silma.

"On see koht kardetaw? Kas tundfite minu pärast hirmu? — Seda ma ei tahtnud. An-destage!"

Ja siis tuli ta juust üllatusehüüe.

"Waadake! — Waadake ometi!"

Just kalju jalale oli asetatud mingifugune kina, mis seeft fementeeritud, kina kaemu juu-res. Weel ulatas kaljust välja ta toru, aga allikas, mis teda toitnud, oli kuivanud. Ja kuival fementpõhjal ronis pikkamisi üks niiske fifalik, färawtulises oranshipunases ja oma naha fammetsustas.

"Sifalik," ütles Emil. "Ta on künasfe kuf-kunud ja ei saa fealt filedat feina mööda enam välja."

"Siis peab ta feal ju nälga ja janusse surema," hüüdis Ermingard.

"Dodate."

Emil mäsffis tafurätifu oma fõrmede üm-ber ja tõstis fifaliku wanglast murupinnale, kus ta uuesti saawutatud wabaduseft rõõmu tundes ruttu rohu ja sambla waele lippas.

Särafilmil oli Ermingard seda päästmise-tööd filmitferud

"Kui hea ta on!" mõtles ta. "Kui hea!"

Kaemu ümber kaswafid kosalilled. Neiu noppis neift ühe, langes põlwilt ja hakkas

walgeid wälislehti ära katkuma wanas, iga-
westi uues mängus:

„Ta armastab mind — südamest — wa-
luga —“

Emil waatas temale alla, küsimust järgides,
mida neiu tasakefi sõfistas, kuni wiimane öie-
leht langes: „Wõi mitte sugugi!“

Kohkudes waatas neiu temale otja.

„On see tõsi?“

Kummaline naeratus lehwis Emili näost üle.

„Draakel kuulutab alati tõtt.“

Uga juba oli neiu julguse jälle tagasi wõit-
nud ja raputas naerdes pead.

„Karolina luges ka kaartidest pahu asju —“

„Tõesti?“

„Ta ei tahtnud seda mulle ehmatufes üt-
dagi. Ja ma ei tahagi seda teada. Pahad
asjad tulewad isegi küllalt wara.“

Emili nägu tumenes.

„Küllalt wara — jah.“

„Neiu aga wiskas käed rõõmsasti õhku.“

„Ei, seda tundi ei taha ma enesel lasta
riffuda. Mul on wähe rõõmu — ja kes teab,
ehk on see wiimane kauaks, kauaks ajaks.“

Emil läks pikkamisi edasi.

„Te tahtsite minult ju nõu küsida?“

„Nüüd woolas neiu tunnistus üle huulte:

„Mõtlege ometi: kahe nädala pärast tahab
isa mind onupoja Siegfriediga kihlata!“

„Ja?“

„Ehmudes waatas Jrmingard temale otja.
Kas siis see teade ei äratanud temas mingi-
guseid tundeid? Kõige wähematki ärewust pol-
nud ta näol-uäha.“

„Ses asjas pean ma Teile nõu andma?“

„Ah ei,“ tõrjus neiu häbelikult, „nõu pole
mulle dieiti wajagi. Tean selgesti: seda ma ei
tee. Ainult — asi läheb hirmsaks, hirmsaks!
Iffa on kangust täis. Ja mul pole kedagi, ke-
dagi, kes mind toetaks —“

„Ta katkestas.“

„Tee siis üle orusse woolama oja; selle
peal seisid kitsas purre. Neiu lele tuli meele, kui-
das Emil ta oli kannud läbi pillata ojakefe.
Ah, kui ta teda suudaks üle kanda ka sellest
õudusest, mis teda ootas!“

„Ta läks üle wankuma laua, ja siis waatas
ta Emili poole tagasi.“

„Kui Te mind tookord metsas kohtasite,
olin ma onupoja eest põgenemas, sest et ta
mind tahtis suubelda —“

„Teie ei suuble heameelega?“

„Ei tea,“ wastas neiu tasakefi. „Ei ole
seda weel iial proowinud.“

„See — mõib wäga ilus olla.“

„Wõimalik — See oli aga hirmus.“

„Ta raputas ennaft.“

Emil waatas temale, kuidas ta tema kõr-
wal käis, armsasti, lapselikult, liig aus fal-
gama tundeid, mis teda wastupanemata jõuga
tema poole kiskusid.

„Kui mina nüüd sinu ümbert kinni wõtak-
sin ja sind suubleksin,“ mõtles ta, „tema seda
ei talistaks. — Midagi ei keelduks ta mulle
andmaft —“

Ruttu ajas ta enese sirgeks ja ta pahem
käsi tegi oma tõrjelõigutuse nii ägedalt, nagu
oleks jellel mõni wõigas ussitene roomanud.

„Ei, ei, ei!“

„Walge maja, mis pöösaste wahelt paistab,
on mäginaja,“ ütles ta rahulikult. „Seal
sõõme õhtueinet.“

Wõõrastemaja seisid üksikult mäemeerul.
tema taga kuusmetas, tema ees lai org, millest
järam jõgi nagu hõbepael läbi loofles ja mille
põhjas seisid külad terawate kirikutornidega ja
päifee kääs läikivate aknaruutudega. See oli
pühapäewiti armastatud wäljasõidukoht. Nüüd
nädala sees oli ta üksik. Suures wõõrastetoas
olid kärbsed ainsad wõõrad ja kõrtimehe pere-
kond oli põllul kartulaid wõtmas. Wõõraste-
toas aga seisid wäike kammer — jakatuba.
Seal oli üks wana sohwa, ümmargune laud
wahariidest kattega ja paar tugitooli.

Emil wiis Jrmingardi sinna.

„Wäljas mäel puhub tuul, ja wäljawaade
on meil ka siit aRNAft.“

„Ta tellis kohwi ja kooki, widi aga ise mõ-
lemad kõõgisti tooma, sest ka keetja tahtis wälja
kartulaid wõtma minna. Suurtõugu wälimumega
noort meest usaldas ta. Jäagu ta sinna, kuni
ise tahab, seletas tüdruk. Siis ei olla waja
maja lukustada. Sest põllult pidawat ta maja-
ust ittagi silmas.“

Jrmingard täitis majaproualikult tassid ja
loikas koogid täikkideks. Temale tegi see lõbu,
et wõis oma sõpra teenida. Ja Emil lastis
selle enesele meeldida.

„Ta lastis enesele meeldida ka neiu westle-
mise. Wähe wastates, kuulatas ta seda nagu
armast laulu widewikus, nagu linnufese waik-
set laulu. Selle juures mõtles ta pahu mõtteid.
Jrmingard ei aimanud seda, et waikimas me-
hes tema kõrwal head ja kurjad wainud üks-
teisega ägedasti wõitlefid tema enese pärast.
Õnnelik tema juuresolekust, laotas ta tema
ette laiali oma hinge piiritumas usalduses, ja
ei teadnud, et ta kõneles oma kõige kardeta-
mama maenlasega.“

„Ma olen nii õnnelik, nii õnnelik, et olen
Teie leidnud, härra Jeller! Teie ei tea, kui
mahajäetud ma eluagast olen olnud. Oma hoo-
litseb ainult oma üldistajulikku ajutuste eest,
ja isa — jaa, inimesed kõik waatarwad tema

peale üles ja mina peaksin tema peale uhke olema. Aga, waadake, tema wastu ei julge ma midagi rääkida. Mul on alati, nagu näeks ta minus mitte oma last, waid mõnda malendit, mida ta malelual edasi ja tagasi nihutab — Olen kuulnud ütlemat —“ ta kõneles tasafesei, peaaegu aralt — „selget ma midagi ei tea, tema olla Teie isale kord rasket walu teinud. — Kui asi nii on, härra Jeller, ärge seda siis minule pahaks pange. Meie ei saa ju midagi teha isa süüasjus, Teie mitte oma, ja mina mitte oma isa suhtes —“

„Mina armastan oma isa wäga, preili Freimann,“ kinnitas Emil.

Neiu pea wajus rinnale.

„Kui pahane peate siis olema minu isale —“

„Ja nagu laps tõstis ta paludes käed:“

„Urge wihate mind, et tema tütar olen!“

„Loodum päike oli pilved wärwinud weris-
teks. Tunepunane läige langes läbi akna sisse, seisis nagu seletuühelk truusüdamlikul näol, mis kartlikus põnewuses oli pöördud Emili poole, säras mustes silmis, mis pisarates tema silmi otsisid.“

Emil hingas rüttu.

„Weel kord tõstis häbi temas pead, hirm määratu kuriteo eest.“

Ta tõusis.

„Ohtu jõuab. Väheme!“

„Jrmingard ehmatas. Täitsa muutunult, ka-
redasti kõlas Emili hääl.“

„Mis Teil on? Mis muudatus sündis Teiega äkki? Olen ma Teile haiget teinud? — Ütelge mulle seda ometi, kui ma Teie wastu kuidagi ilma teadmata effisin! Tahan seda andeks paluda! Heaks tehal — Pahandage minu-
ga! — Kuid ärge lahkuge minust pahafelt. Mis peab minust saama, kui Teie minust lah-
kute? — Kõigi inimeste, kõigi elusate hinges-
olemuste peale halastate Teie, kõigile olete Teie hea! Kas ei wõi Teie siis ka mulle pisut — pisutki — hea olla?“

Neiu selga pöördes, seisis Emil akna juures, nahtis loitwatesse pilwedesse ja näris oma alumist huult.

Neiu astus tema juure.

„Wanutades pani ta oma käe Emili käe-
warrele.“

„Waadake mulle ometi silma! — Kas olete tõesti minule pahane?“

Nüüd lõi Emilis leek loitma, tunne nii wägew, nii wallutaw, nagu ta seda weel iial polnud ustunud, et sellist wõib tunda. Ta ei teadnud, kas oli see wiha wõi armastus. Ümber pöördes tõmbas ta neiu oma käte waha-
le ja kattis ta huuled ja silmad suudlustega.

Neiu aga ei tõrjunud teda. Ta wastas suudlust suudlusega andumas fires.

„Armasta mind,“ kogeles ta selle juures.
„Oh, armasta mind! Sial ei ole mind keegi armastanud. On nii hea tunda: üks armastab mind ometi!“

Neiu oma rinnale surudes, lükkas Emil waikides riivi ukse ette. Jrmingard ei pannud seda tähele, ta ei pannud midagi oma ümber tähele. Dndsalt lamask ta Emili rinnal.

„Ma armastan sind nii wäga, nii wäga, Emil! Ma ei teagi enam muud, kui et sind armastan —“

Oli pime öö, kui nad mäelt hakkasid alla minema. Jrmingard toetas ennast kõwasti Emili najale. Emil oli oma käewarre tema piha ümber pannud ja joowastus mässas ta hinges. Nüüd oli Jrmingard tema oma, õnnes ja õnnetuses. Selle mehe tütar, kes ta isa ja tema enese oli lütanud porisfe; tema uhkus, tema tulewikulootuste unistus, tema maja kau-
nini ehe oli saanud ühe kellneri armutekts, oli tema poolt porri ja häbisfe lükatud isa poja tahtlik, sõnatuulelik omandus. Wana arwe oli tafa, tajumata süü oli kätte makstud!

Ja kuna ta seda mõtles, pani ta hoolega tähele, et Jrmingardi jalg konarlikel metsateel ei pörganud ühegi kivi ja juure wastu. Oli magus õnnetanne Jrmingardi hoida, kanda, tema magusaid huuli suudelda ja enesele ifka jälle uuesti kinnitada, et see neiu kuulus te-
male — temale!

7.

Vähemal päewil ei teadnud, ei unistanud, ei mõelnud ta muule kui Emilile. Iga kahetsus sündinud loo suhtes, iga hirm tulewiku eest uppis õnnestawa armastuse joowastusse. Ah-
wardaw kiskus ei teinud temale enam hirmu. Niipea kui Siegfried tagasi jõudis, tahtis ta temale ütelda, et ta tema naiseks ei wõi saada. Sündis siis, mis sündis. Temal oli nüüd ini-
mene, kes teda kogu ilma wastu wõis kaitsta.

Broua Kornelia, kel heategewate seltsibega lõpmata palju tegemist, sest et ta mõnes neist eestseisuse liige, mõnes koguni juhataja oli, märkas waewalt muudatust tütre olekus, ja kus talle tütre hajameelsus ja unenäolikkus ometi filma paistis, seal kirjutas ta selle tema lähe-
nema kiskuse arwete.

Emil ise nõudis nüüd tihedamat kokkusa-
mist. armama majja ta minna ei wõinud ja neiu hea nime pärast ei wõinud Jrmingard ka tema juure tulla. Kolmandas kohas walge päewa ajal kohates wõis asi ju juhustlikult en-
neaegu wälja tulla. Sellepärast ütiris ta toa ja rääkis üksikasjad Karolina Wegneriga läbi,

kes oma noore sõbranna peene, aupakkliku arm-
sama eest oleks kas või tulest läbi läinud.

Ja ühel lähemal õhtul puges Frimgard, Karolina poolt murestetud majavõti taskus, oma kambriist hinge kinni hoides trepist alla maja ukse juure, mille Karoline tema taga jälle tasakesi kinni pani. Kaks maja eemal ootas teda Emil. Frimgard mõttis ta kae alt kinni.

„Sa kutsusid minu. Siin ma olen. Teen, mis sina käsib. Minu kodu on veel waid sinu juures ja sina oled ainus inimene, kelle sõna ma kuulen. — Kas armastad mind, Emil, kas armastad mind tõesti?“

Sellele Emil ei vastanud. Ta pigistas ainult neiu käewart kõnemini ja tõmbas loori, mis neiu kübara ümber oli, ta näo ette.

Päew otja oli ta „Seitsikümmend“ teenistuses nagu ennegi, rahulikult liitubes, mahalõb-
dud filmil, laisa wäsimusega, mis teda iseloo-
mustasid. Sellegipärast oli ta muutunud, ta wälimuselt. Ja tufaselt ütlesid temale seda kõik.

„Inimene, ja ei näe ju enam sugugi selline wälja, nagu kutsusid ümber või jääsid magama!“ inestab Franz Pfeifer.

Ja Peeter Knoll patjutas talle naerdes ärale.

„Bois kas oled tõesti sina see, kes enesele laulu wilistab? — Ja pealegi veel aariat „Kelmawesepast.“ „Ma loobuts rikka hülgujast siin sinu ja su armu eest —“. Wõtaks pagan! Mis inimene kõik ei saa näha!“

„Teie olete omanud teise näo,“ ütles Dr-
Loff, kui Emil talle pärast lõunat tassid kohwi wiis, „rõõmsa näo, tõesti. Kas olete kohanud õnnega, härra Emil? Wõi on midagi muud juhtunud?“

Emil kehitas õlgu.

„Mis mõis mulle juhtuda, armuline proua? Meiejugune on nagu kell, mis üles keeratud ja tunnid maha jookseb päew päewa kannul.“

„Ei, ei,“ waidles DrLoff, „Teie ei ole kell. Teie olete inimene kõige õnne ja waluga, kõigi kirgedega, headega ja halbadeaga, mis iial inimese rinnas elutsuwad. Mina tean seda. Ja ma näen ka, et olete läbi elanud midagi juurt ja ilusat. Ei ma ei küsi, ei, ei, ärge seda arwate. Kõige paremast, mis inimene läbi elab, ei räägita. Aga mul on hea meel, et Teil on olnud rõõmu, jah, jah. Seda näemad minu filmad. Mõtlege minu sõnale. Teie seisate hea tähe all.“

„Wõimalik, et kord mõne tähe leian,“ wastas Emil.

DrLoff lõi talle kergesti warrukale.

„Teie kelm! Selle olete juba ammu leidnud, selle tähe, ja ta särab Teie filmis. Pealegi, ei ma ka unusta, mis Te mulle olete tei-

nud. Tema ei ole tänamatu, see Walesta Dr-
Loff. — Küll näete, näete veel!“

Õhtotja ei näinud Emil veel wiletsat wiie-

penniliiski kohwi ja Zephiri piimaraha kõrwal.

Kõige kahtlemata oli Anton Feller, Emili isa.

„Emilikene,“ ütles ta oma hellitatud pojale, nagu harilikult teed teetes, „Emilikene, sa oled mitu korda alles pärast tella kolme koju tul-

nud. Kuulsin, kui ukse awasid —“

„Olen sulle ju ütelnud, et wälja jään,“

wastas Emil uniselt. „Mängin aeg ajalt ühe tutawaga mõne partii billardit.“

„Aga Friedmann, tead, Emilikene, minu ametwend Friedmann ütleb, et ta sind hiljuti ühe neiu seltsis watsalis näinud —“

„Mii?“

„Ja neiu — täitsa kindel ta ei ole — aga arwab, et see wõiwat olnud olla wäike Frei-
mann —. Emil — kui see oleks — kui sa mulle selle rõõmu teeksid, et see Theobald Frei-
manni tütar —“

Emil kargas jalule.

„Bea suu!“

Wanakese kättemaksuhimulikust kiirgaw pilk täitis ta wihaga. Kui tal ka elu oleks kaalul seisnud, isale ei oleks ta mitte awaldanud oma wõitu, mille ta ometi tema pärast oli kätte wõidelnud.

Ja wanake wajus kartlikult longu.

Neil päewil tegid mitu inimest Emili sa-
tusega tegemist. Runa ta ise näis olemat liig
tuim oma tulewiku ehitamisel, siis tahtsid tei-
sed seda waewa oma peale wõtta.

Ühel hommikul ametisse minnes peatas
teda „Moorlase“ peremees.

„Härra Feller, paar sõna, palun.“

„Olge nii lahke,“ wastas Emil ja jäi
seisama.

„Moorlase“ peremees rääkis tasakesi, eht
küll „Seitsikümmend“ sammastäigu teises otjas
seisib.

„Nelja filma all, härra Feller. Minu ülem-
kellner on enesele Neapolis direktori koha wõt-
nud. Tema loht jääb minu juures wabaks
kui Teil lust oleks seda wastu wõtta — ma
wastutaksin Teile walga, mida Teie praeguse
palgaga wõrrelidagi ei mõik.“

Aga Emil ei pannud palgakõrgendusele
rõhku. Jootrahad, mis ta „Seitsikümmend“ sai,
wõimaldasid tal hea elamise. Ja tema olemus
ei lubanud oma senisele peremehele seda teha.

Alma filmi tõstmata lükkas ta ettepaneku
tagasi, nii wäsimult, nagu kiskus ta iga sõna
unest wälja.

(Jürgneb.)

Tila Märdi seitse päewa.

Fred Petton.

Ära rikkusid Tila Märdi pühade tuju. Juba teist päewa käis Märt ringi tusa-sena, pelgawana. Porises põhjuse ta teenijaile ning sai isegi sellega hakkama, et kõrwi ohjega pähe wirutas, kui see Märti õlast hammastega napsas. Oli ennemgi õlast napsatud, kuid mitte kunagi selle eest karistust saadud, ning nüüd sai kõrwi tunda, et peremees tujust väljas. Ei suutnud Märdi tuska peletada liginewad pühad. Kui mõtles neile, siis süwenesid kortsud Märdi otsaesisel ning kokkulitsutud hammaste wahelt pääsis walla tüse wandesõna. Märt käis sihitult kambrist kambrisse, sealt kööki, siis rehealla, aita, talli, sealt tuppa ja toast algas jällegi endine rändamine wanas järjekorras.

Leidis põhjusi kõigiga tülitsemiseks. Näis kui oleks Märt just selleks tusane, et aga teistega tülitseks ning wigu leida nende toimingust, mis arusaamatult seekord Märdile ei näi meeldiwat. Said Märdi käest wõtta kõik: alates pere-naisest ning lõppedes poolkurdi sulase Jaaguga.

Kõwa kuulmisega Jaak seisis noruspäi, kui Märt raksus, ning selle lõpetamisel, olgugi, et peremehe sõnade waling talle arusaamatuks jäi, wastas:

„Ja-a, jah, peremees, tõsi, tõsi!“

See wihastas weel enam Märti. Sõima teisel nahk täis, kuid see hakkab pärast weel tõestama ja õigustama! Näis, kui oleks Jaak tänulik peremehele tolle nahatäie eest.

Märt sülitab wihaselt, litsub midagi „lollidest ning kurtidest“ ja läheb kambri, wiskub sängi ning sinna ta jääbki, kuni tuleb Reet teda kutsuma lõunatama.

Isegi lõunalaua, kus muidu ohtralt sõnu tarwitati ning sulase Jaagu wahel poetatud sõnad, mis sugugi kõnesolewaga sobida ei tahtnud, nalja sünnitasid, millest punapõseline matsakas tüdruk Anu nii naeru kiskus, et leiwa-kooruk wõi kartuliwiilak kurku kinni jäi, ehk piim hüplewast lusikast lauale warises, walitses waikus. Teist päewa sõddi waikides. Nohiseti waid endale, rutati söögiaja lõpetamise, et aga

pääseda tusase Märdi pilgust. Reet ja Ann, katsudes paaril korral õnne tasase, poolsosinal peetud kõnelusega, waikisid peagi. Põhjuseks oli tusane joon Märdi näol ning sulase Jaagu põrutus, kes täiel suul pajatas:

„Mes te mu'st jälle hirwitate ja tagaselja nõokate?“

Märt, asudes laua ligi, libistab waate kaastlasile. Need istuwad noruspäi ja ei näi peremehe tulekut märkawatki.

Märt wõtab taskust käänispeega wäitse, uuristab kartulit, pillub koored lauale, kastab kartuli wiilaka kastesse ning kui see noa otsast libisedes lauale kukub, sõnab kuuldawalt:

„Wai sinagi mul siin tantsima hakkad!“

Need olid peremehe esimesed sõnad söögilaua kahe päewa kestel.

Reet ja Ann ei teinud kuulmagi Märdi manamist, kuid Jaak, nähes liikumas peremehe huuli, ning tagaaetud mõttest ja wõimalusest peremehega kõneleda, küsib Märdilt:

„Mes sa's ütlesid, peremees?“

Märt, kellel suu toitu täis, ei wasta. Kuid olles selle peeneks purenud, möirgab Jaagule:

„Wasikas! Söö, aga ära patra!“

Jaak wahib Märdile suhu, nagu ei usuks ta oma kõrwu ega Märdi sõnu. Kuid siis annab ta wastuse:

„Kurat! Ää siis sellepärast kohe hingekurku jookse!“ ja tõuseb lõpetades söömise.

Märt jälgib Jaagu wäljumist ning asub siis ägedusega heeringa kallale. Lööb selle lauale, kraabib seljast soomuse ja soola, löikab heeringa pead, litsudes silmad tollel punni pähe, keerutab enne suhu pistmist kastes ning peamiselt ühel ajal leiwa tükiga pistab suhu. Olles söönud, pühib Märt hoolikalt „Solingeni“ pükstel puhtaks, et tera ei roostetaks, ja läheb kambri.

Naised, jäädes üksi, algawad arutust, mis põhjusel peremees tusane.

Arutades wõimalikke kui ka wõimatuid põhjusi, ei jõua nad siiski selgusele. On jõudnud külmanud punktile.

Teawad, et Märt tusane, kuid põhjus — see teadmata ning sügawal peidus kui põhjatus järwes.

Pööratakse kööki tulnud Jaagu poole sarnase pärimisega. See ei näi aru saawat küsimusest. Siis ajab Anu oma suu jaagu kõrwale. Jaak kuulab, nohiseb ning wiskab wastuseks:

„Mes te minult pärite, eks küsige peremehe enese käest! Ma sain juba wastuse, ei enam taha ühtegi! Kurat! Mes ta sisse nüüd on läinud? Ja just enne pühi! Niimoodi jää wiimaks õllest ja kõigest ilma!“ toriseb Jaak, sülitades läbi hammaste kolde tuhasse.

Samal ajal käib Märt rahunult kambri. Pigistab kortsunud paberit ruskasse ning sajatab: „Oh, te saadanad, saadanad!“ Kuis wihkab Märt toda paberilipakat! Kisuks selle lõhki, tallaks jalgega, põletaks, kannaks tuhagi neljale tuulele ning hirwitaks nähes lendamas jäänuseid jäises tuules. Teeks kõik, kui saaks peletada tusa ning teha olematuks kirja, mis seisab kortsunud paberil. Märt on lugenud lugematuid kordi toda kirja. Mida enam lugenud, seda rohkem süwenenud kortsud Märdi näol ning tusk asunud hinge. Et just nüüd pidid saatma tolle kutse! Ja et ka naabri Tõnu teda ära ei kaotanud. Kes käskis Tõnu minnagi wallamajja? On wihane isegi Tõnule, kes kutse talle kätte toimetanud. Just enne pühi, just siis, kui tulemas külalised linnast. Mis ütlevad Peedu ja Mall? Tulewad siia ja peremeest polegi kodus! Kus peremees? Kus Märt? Peremees wallamajas! Oh, sa tuline, ning Märt laseb jällegi mõttes tüsedaid sõnu. Lõpuks näib jõudwat Märt otsusele. Kisub kambri ukse lahti ja hüüab kööki:

„Reet! Äe, tule kohe siia!“

Reeda tупpa tulles seisab Märt akna juures, silitab kortsunud lehekest ning, Reedale vaatamata, wiskab sellele:

„Lähen minema!“

„Kuhu sa's, sõge, lähed?“ pärib Reet imestanult, kuid siiski healmeel, et Märt juba kõneleb ning tusk tal wähenenud.

„Wallamajja!“

„Mes ime sellest nii on? Ennemgi seal käinud. Wõi kaua seal ikkagi aega läheb?“ ning tuletades meelde Jaagu pühade õlut, lisab:

„Õlugi weel tegemata, kuluks täna sisse seadida, millal sa's ikka teist teed!“

„Mina küll ei tee, tehku kes tahes, pole mul pühi ega kedagi! Küll wallamaja mulle sõõgi ja joogi annab!“ ja Märt silmitseb paberit.

„Sõge oma jutuga! Mis sa's putrad? Millal sa's ennem wallamajast süüa oled saanud? Wai mis pidu seal nüüd peetakse, et sindki külaliseks kutsutud?“

Wastuse asemel sirutab Märt paberi Reeda nina alla.

„Loe!“

Reet wahib esiti paberit, siis Märti. Läheb aknal, kus walgem, ning loeb, et Märt Tila ilmugu wiibimata 23. dets. s. a. wallamajja otsuse täitmiseks, mis-sugune tema kui kostja kohta tehtud Riigi Metsade Ülema nõudel. . .

„Mis otsus?“ pärib Reet ulatades lehe Märdile.

„Mes otsus?“ osatab Märt. „Ära oled wist unustanud suwise karjatamise loo. Nüüd on sul seitse päewa käes ja just enne pühi, kui tulewad Tõnu ja Mall. Oh, neid kuradisi küll. . .“

„Oh, sa püha ristike! Kallil pühal pead siis minema! Mis ütlevad nüüd teised; et neil ka muud aega nüüd määrata polnud; ei tea, kas on aga see asi, kaebasid ju edasi?“ lisab Reet kahtlewalt.

„Ikka see asi; edasikaebust wõi midagi. Läheksin heina a'al kohe, aga nüüd kuidagi ei läheks! Ole ilma pühadest just kui „katersaan“, kui wallawaene, kui kalts, kui. . .“ siin lõpeb Märdi nimele tagawara ja ta sülitab wihaselt.

„No-o, mis sa's ütled? Kes oleks wõinud seda oodata! Tulewad teised ja õlugi jääb tegemata!“ ohib Reet. !

„Jäta kord juba oma õlu! Selle teen siiski ära. Jooge ja praalige siis nii palju kui tahate. Kurat, hinge sõõb seest, kui mõtle, et teised sõõwad, joowad, käiwad perest perre, aga sa's pead kongis konutama! On's siis ilmas weel õigust? Mes ette see seitse päewa saan? Tehku aed ümber metsade, kas ajasin mina oma loomad sinna, sain mina sealt kasu? Oleksin wõtnud sealt haokoo wõi puujupi, aga nüüd paar suutait rohtu ja sa's mine istu seitse päewa! Maksaksin kas wõi kümmetuhat, kuid mitte ei läheks ja ei lähegi!“ mõnab Märt ähwardawalt.

„Oi, oi,“ ohkab Reet, „kuhu sa's sellega lähed, et neile wastu hakkad? Ei sellest tule midagi wälja. Pead ikka minema, kes seda wõis oodata, et just see kallil pühal pidi juhtuma! Kas hakkad siis ikka õlut tegema?“ pärib Reet wäljuwalt Märdilt.

„Ää nüüd jura ühtepuhku oma õllega; waata parem, et sa's teistele sellest ei laula, mes ma praegu sulle rääkisin!“ wastab Märt kambri ust paugatades.

II.

Pikapeale tuleb Märdile eneselegi jälle elu sisse. Tunneb nagu lõbugi askeldamisest ning näib kui ununekski ajutiselt wallamajja minek. Tassib hagu, kütab rehetoa ahju, kolistab nõudega ning käib aidas. Kannab wett toobrisse, täidab ankrud ja paneb hauekiwid ahju kuumenema. Askeldab suitsuses rehetoas, wiskab lumiseid oksid tulele lisaks, waatab praksuwat ning wisisewat tuld ning siis, kui kiwid punased, õngitseb need labidale ja siis toobrisse. Tõuseb auru kui katlast. Aur seguneb suitsuga, tõmbab suitsenud parred higiseks ning liigutab ripnawaid tolmu ning ämbliku-wõrke tahmastel seintel. Rõskeks tõmbub Märdigi nägu, wahtides üksisilmi tõuswasse auru ning hüplewasse wette. Silmitseb tõrre põhjas jahtuwaid kiwe, liigutab neid aeg-ajalt oraga, ning siis kui aur vähemaks jäänud, surub tõrrele peale kaane. Tõstes kiwi, mida kawatseb panna kaanele, et see üles ei kerkiks, jääb ta peatuma. Seisab pool upakile, toetab kiwi põlwelele ning näib millegi üle mõtsele wajuwat. Lastes kiwi prantsatades kukkuda, ajab enese sirgu ja siis kostub suitsusest ning aurawast rehetoast Märdi wali naer. Hetk hiljem on ta juba wööruses, haarab sealt naelatangid ning ringi waadates läheb talli. Tallis olles suleb selle ukse ning siis asub Märt nokitsema kõrwi tagumise jala kallal. Painutab ning murab. Tõmbab üht kui teist naela kuni kõik tal käes, tõmbab lahtise raua alt, pistab naelad tasku ja peidab ärawõetud raua heinte alla sõime. Kogu seda toimingut saadab Märdi muhelew naeratus. Patsutab, nagu millegiga üpris rahul olles, kõrwi. Wäljudes silmitseb ettewaatlilikult õuele ning siis, kui kedagi seal ei märka olewat, lippab ta-

gasi rehetuppa. Olles sinna jõudnud, seisatab Märt wiiwukese, lükkab siis kööki wiiwa ukse mürinal lahti ning hüüab köögis range parandawale Jaagule:

„Jaak! Tule appi wähe!“ Hüüet täendab Märt energilise käewiipega ning kaob siis jälle suitsu.

Rehetuppa tulles küürutab Jaak. Kui silmad harjunud suitsus ning aurus, ligineb ta Märdile.

„Mes on, peremees?“

„Aita tõrt tõsta!“ mõirgab Märt tõrre uurdest kinni haarates. Olles lohistanud aurawa tõrre ahju suust eemale, saab Jaak uue käsu ankruid loputama hakata.

Märt kaob rehetoast ning tagasi il-mudes, wõtab taskust pudeli. Rüüpub hea sõõmu ning ulatab siis pudeli Jaagule. Jaagu silmad suurenewad, lüües iseäralisse läikesse. Ta ei suuda nagu wõtta peremehe pakkumist tõena. Kuid siis muigab ning pudelit loksutades istub ta Märdi eeskujul ahju lo.

„Kas wõtan wõi?“ pärib Jaak huuli keelega niisutades.

„Muidugi wõta, waatamiseks tõin wõi,“ wastab Märt sütt näpuga haarates nind seda piibu toibile pannes.

Jaak kulistab pudelit, pühib suud, pilgutab silmi ning ähib. Ulatab pudeli peremehele, hakates omale suitsu keerama. Käristab ajalehe paberist kesta, hõõrub „pinutagust“ peenemaks ja kui „wilka“ juba hambus, on pudel Jaagu kätte tagasi jõudnud. Jälle kerkib pudel Jaagu suul ja siis, nagu pudelist julgust saades, pääseb Jaagu keelet pakitsew küsimus:

„Ole sa's meheks, peremees! Kulub kohe marja ette teine ää! Teeb kohe nagu teiseks kogu olemise. Ää nüüd pahanda, peremees, kui küsin, mis sul wiga oli, et wiimased päewad nii, nii natuke olid?“ ja Jaak teeb maheda näo, jäädes ootama Märdi wastust.

Märt nagu näis ootawatki toda küsimust.

„Äh, mes sest enam arutada! Oli natukene eidega tead isegi! Ega nendega alati hästi läbi ei saa,“ lisab Märt nagu seletuseks.

„Wai eidega? Seda's minagi kohe arwasin! Ega's, jah, nendega muidu läbi saa ühti. Eitede asi, waja teisi ikka hirmutada. Muidu lähwad liige

ninakaks teised! Wa' Anugi wahest nii tore, et las aga olla! Neid eitesid juba tuntakse ja teatakse nende wigurid," tõestab Jaak pudelit wõttes. Meeste olek muutub kord korralt elawamaks, jutt sobiwamaks. Lõpuks, kui pudel juba tühjenemas ja Jaak peremeest armsaks Märdiks nimetab, kohmab Märt.

"Sa's, Jaak, mine täna õige korraks wallamajja!"

"Mes sa's ütlesid?" pärib Jaak Märti silmitsedes.

Märt kordab kõwemini oma ütelist.

"Wallamajja! Mes ma's sinna lähen? Ega mind ole sinna ju kutsutud!" wastab Jaak.

"Sind küll mitte, aga mind: käi ära minu asemel!" seletab Märt pudelit Jaagu peosse pistes.

"Kuidas ma's saan nüüd sinu asemel minna, miks sa's ise ei lähe?" pärib Jaak.

"Läheks ise, kuid pole aega, täna õlletegu, pärast mine weel jaama wõõraste wastu!" selgitab Märt tuld sorades.

"Ja, ja aga ma pole ju ikka Tila peremees! Olen ju Jaak — sulane! See ei taha nagu klappida hästi, saawad wiimaks aru, et pole see mees, keda kutsuti, mes siis teha. Mes asi seal ajada ongi?" pärib Jaak asjalikult.

"Ei minagi tea, mes seal ikka siis wõib olla. Ää nüüd, Jaak, rumal ole, kes pagan sind seal teab ja tunneb? Talitajat täna seal juba ei ole. Sekretäruus, pole mina teist weel näinud, kust siis sindki wõib tunda. Wõtad kutse kaasa, näitad seal ette, ja asi ongi tehtud. Mes kunsti wõi kartust seal tarwis! Kuule asja nüüd! Kui tahad, siis annan sulle weel oma isikutunnistuse kaasa ka, oleme ju peaaegu üheaasta mehed. Sedasi teemegi, siis asi kindel, pole sul midagi karta ega sekretäril põhjust kahtlustamiseks," seletab Märt hoogsalt, wehib käega ning wiskab luurawa pilgu Jaagule.

"Ta on nüüd küll nii, aga ei tea siiski, wiimaks tuleb pahandus ja on's seda tarwis," seletab Jaak kahtlewalt.

"Mes sa's, Jaak, nüüd seletad? Kust see pahandus wõib tulla! Tunnistused kõik ja puha sul käes, kes sind kimbutama hakkab. See sul ilmaaegne kartus! Lähed wallamajja, oled Tila peremees Märt ja muud kedagi! Läheks ju ise,

aga, näe, pole selleks aega ja homseks seda jätta ei taha ega wõigi. Kask on kask, seda peab täitma!" seletab Märt kahjatsawal häälel, nagu oleks tal tõesti kahju, et omal puudub wõimalus minekuks wallamajja.

"Ah, tänaseks on siis kästud tulla," pärib Jaak usutawalt.

"Ikka tänaseks, homme wõiks ju isegi minna. Aga sa's käi ää, kodu sul nii-kui-nii midagit kiiret pole. Saab see asi kaelast ää, siis wõib ka hakata pühi pidama!" ja Märt tõuseb püsti.

"No-o, eks ma käi siis pealegi. Aga et sa's hea ja kange õlle teed ka! Lahja laks pole mehe jook; eided, need wõiwad wirre laksi nahka ajada. Kummaga sa's, peremees, jaama lähed?" on Jaak wiimaks nõus ning keerutab omale uut "wilkat".

"Mes kummaga?" pärib Märt.

"Kas lähed sa's jaama ruuna wõi kõrwiga? Kumb mulle wallamajja minemiseks jääb, ega's jala seda maad hakka nüüd käima; teed tuisand ja umbes," seletab Jaak.

"Näh, pidin peaaegu unustama. Jaak, sa pead jala minema. Käisin tallis; waatan, mis see on, et kõrw tagumist jalga nii hoiab. Waatan siis ligemalt — rauda pole olemaski all. Pole midagi teha, ega külast sellepärast hobust lähe nüüd tooma, ja mes see's lühike maa minna ongi, kui korra minema hakkad. Teen head liigud kui tagasi tuled," lisab Märt nagu lepitades.

"Jalgsi? Kurask! Ei see ole mõnus ühtigi! Kaheksa wersta, ei see ole naljääsi sarnase teega. Kuhu kõrw siis oma raua pani? Lähme waatama, ehk leiame üles, lööme alla ja asi tehtud," ning Jaak läheb talli poole.

Sinna läheb Märtki muhelewal näol. Otsiwad, pööravad aluspõhkudes, kuid asjata. Jaak on tusane, manab kõrwi, kes raua kaotanud, halbu teid, ning kutset, millega peremeest wallamajja kutsutakse.

"Ää torise, Jaak! Ma annan sulle raha kaasa, wõid "Saueaugul" wõtta wäiksed "tropsid" waewanagemise peale, kui hakkad tagasi tulema," meelitab Märt.

Jaak muutub kohe rõõmsamaks, jätab torisemise ning arwab, et mis see kerge lumi mehele ikka teeb.

Jaak asutab end minekule. Tõmbab uue poolkasuka selga, „läkiläki“ pähe, wildid jalga ning ootab Märti, kes kambresse läks raha tooma.

Peagi tuleb Märt. Surub Jaagule kaks sadama pildiga paberit pihku ja lisaks neile weel kolm sajalist ning seletab:

„Kakstuhat, selle annan kaasa, wõib olla läheb ehk tarwis, kes teab, ehk on mõni wäike maks õiendada wõi mis. Kolm sada saad sina minu poolt käigu ette. Wõid sellega „Saueaugul“ omale wähe sooja teha. Ja siis,“ lisas Märt wähesse mõtlemise järgi, „wõid ka selle raha, mis kahetuhandest üle jääb omale pidada. Sul pühade ajal nagu raha tarwis,“ lisab Märt just kui wabanduseks oma heldusele.

Jaak seletab ja on imestanud oma peremehe heldusest. Nõõbib poolkasuka ning peagi kaob ta aidatagusele jalgteele. Märt seistes uksel ei suuda tõrjuda naeratust huulilt. Wahest tõuseb nagu kartus, seletamatu hirm ning uskmatust asja õnneliku lõpu, kuid siis tõrjub Märt nad eemale. Tänaseks on nii, mis tuleb homme, tunahomme, sellele Märt ei mõtle, kui liginemas pühad ja tulemas linnast Tõnu — Malle, kellele läheb wastu õhtul.

Ja õhtul, tähtede sirawusel, kuljuste helinal jaama sõites, muheles Märt, kui libisewad ta mõtted Jaagule, kes wallamajas lunastab temale — Tila peremehele määratud seitset päewa.

III.

Esimesel pühal aowalgel tõuseb Märt. Riietub ning otsib õlletoopi. Askeldab kambri ettewaatlilikult, et mitte külalisi äratada, paneb pihtkasuka selga ja, wõttes tormilaterna läheb hobuseid talitama. Olles jõudnud talli juure, jääb Märt kuulatama. Aida tagusel, lumme tallatud teerajal krigiseb lumi ning kostub tasane laulujorin. Siis ilmub wauruw kogu, kes toa poole hiilib.

Jaak! Ja korraga on Märdil nii paha, et toetub talli uksele. Jalad wärisewad ega taha kuidagi enam Märti kanda. Mõtted libisewad pöörase kirusega Märdi ajus. Jääwad peatuma hirmsal mõttel, et Jaak polegi wallamajas käinud. Kust muidu siis siia oleks saanud? Ehk käiski, kuid nähes, et teda kongi

tahetakse pista, lorises wälja, kes ta on ja et peremees, see Märt, Tila konutab kodus ning pruulib pühadeks külalistele õlut. Higi tõuseb Märdi otsaesisel ja just kui sipelgad jookseksid seljal. Hirmsam on see, et wõiwad nad täna ju tulla — talitaja ja wallakasak — teda siduda, reele wisata ja just kui tapalooma wallamajja wedada. Wastuhakajat, walitsuse käsu mittetäitjat! Wiha tõuseb Märdi hinges Jaagu wastu, kes talle sarnase wingerpussi mänginud. Tema ikka sulane — oleks wõinud ju wäga hästi pühad kongis weeta, kuid nüüd peab ta ise ikkagi minema. Märt paneb laterna lumele, astub toa poole ning kätatab:

„Jaak, kurat! Kohe siia!“

Jaak seisatab, tammub ning siis läheneb hüüdjale.

„Trastu, peremees!“ lällutab Jaak, „tai ruuku, Märt!“

„Ma sulle näitan,“ ragistab Märt, ning enne kui Jaak millegist aru oleks saanud, on Märt tal rinnust kinni haaranud. Rusik tõuseb maandudes Jaagu turjal. Nüüd toibub Jaak. Haarab Märdi pihtkasukast, nii et hõlmad ragisewad, ning ähib:

„Mes sa's mässad! Kas sa's, kurat, arwad, et ma's mees olegi wõi?“ Oh, sa's, tunamulne saadan, wai kohe kallale! Ä'ä arwa, ei ma pörka ühti! Wai sõrmi silma ajamas! Ä'ä nüüd mässä, mes sa's torgid! Ma saan ka juba wihaseks. Lase juba lahti, kuuled, peremees, kurat, ah sa's . . .“

Tuiskab kerge lumi kui tolm. Mehed tõllerdawad ning siis prantsatawad mõlemad lumme. Keerlewad ning ähiwad. Lõpuks lasewad teineteise lahti, lõõtsutawad ja peale lühikest waikust ragistab Märt:

„Kust sa's tulid? Kus sa's olid?“

„See's on juba teine küsimine! See juba täitsamehe jutt! Asja eest teist takka tuleb kallale. Kas ma's mõni rööwel olen wai? „Saueaugul“ olin ja sealt ma praegu tulingi! Kogu eilase päewa olin seal. Küll sai nalja, peremees, küll sai aga nalja, kui sa's seda teaks . . .“ lällutab Jaak.

„Kuidas sa's wallamajast tulema said, mis su'ga tehti? Kuidas sa's lahti pääsesid?“ uurib Märt. „Wõi ei käinudki wallamajas, siis hoia end, Jaak, ütlen

mehesõna, siis, tead . . . !“ ähwardab Märt.

„Mes sa's ähwardad, peremees! Mes mul wallamajas siis wiga pidi olema? Miks ma's ei käinud, käisin küll! Sikretär noor lahke mees Andis kätt, et tere ka Tila peremees, mina, et tere siis ka sikretäri härra; pakkus suitsu ja ikka nii. Siis tuhnis laua laekas, tõi wälja sealt paberi, maksin raha ära ja tulingi tulema. Kaasa sain teise paberi, küll ma's ta üles otsin, kui sa's mulle aga aega annad!“ seletab Jaak. Kobab taskuis, laseb end seliti lumme, we-retab ühelt küljelt teisele ning lõpuks toob püksi taskust lagedale kortsunud paberi.

Märt haarab paberi, läheb tule juure, arutab lahti ning lugedes kiirelt, laskub ta lumme; siis ilmub naeru wine-tis ta tusasele näole ja tundub kõik nii ime kergena, rõõmsana. Arutab korra weel paberit, et tõestuda tolle sisus. Näib, kui ei usuks Märt oma silmi kui loeb.

„ . . . rahukogu oma korraldawal istungil 14. dets. s. a. läbiwaadates Märt Tila edasikaebust L. jaoskonna rahu-kohtuniku otsusele, leidis, et Märt Tila pole sihilikult ega teatawa eesmärgiga oma karja riigimetsas karjatanud, waid

et siin on tegemist hooletusega ja seda silmaspidades otsustas: Märt Tila süüdi mõista hooletus karja järelwalwes, teda -- Märt Tila't karistada 1000 margalise rahatrahwiga ehk maksujouetusel 2 (kaheks) päewaks aresti mõista. Iseäralist kohtu löiwu kaebealuse peale panna 500 marka. Otsus astub jõusse 23. dets. s. a. ning selle wäljakuulutamise panna Limandu wallawalitsuse peale . . .“

Kõik raskused ja mured warisewad Märdi hingelt. Kõik tundub kergena, meelitawana. Oleks walmis Jaaguga leppima kuid siis tuleb meelde sellele antud raha ning kahetsus, et ilmaaegu sulasele nõnda palju sai antud. Oleks seda hingest teadnud, oleks wõinud ju ise minna ja raha oleks oma taskus olnud.

„Jaak, kus raha on? Sa's said ju 2000 weel 500 tagasi. Anna siia!“ ja Märt ligineb ikka weel lumes istuwale Jaagule.

„Mes raha sa's weel tahad saada? Ise ju ütlesid, et mis järele jääb, wõin omale pidada. Pidi mul ju pühade ajal raha tarwis minema. Ja seda ka läkski tarwis! Eh-hee, peremees, ei, seda sa's enam tagasi saa! See oli minu raha ja see jäi puha wiimase pennini „Saue-augule.“

Magajate mälestuseks.

O. Grossschmidt.

*Kes puhkate kalme all, sõdurid, pojad,
me wahwad ja kartmatud wõitlejad,
kes olete meie priiuse loojad,
teid Eesti südamed leinawad;
et puhake rahus!*

*Kes elu siin jätsite kodumaa kasuks,
me lippu siin tõstsite kõrgele;
et rahu ja rõõm me rajades asuks,
seks weriseil wäljul te surite:
Nüüd puhake rahus!*

*Ei kustu teist mälestus, priiusetoojad,
suurt tänu me teile wõlgneme,
kes olete uue Eesti loojad,
teid leinal pisarais austame:
Jah, puhake rahus!*

Anna Bede süü.

Ungari kirjanik **Kálman Mikszath.**

Kohtunikud istusid koos. Väljas laskus udu raskelt majale ja surus ta müüre, wajus akendele ja tumestas jäälilled.

Saalis oli õhk raske, paks. Kohtunikud nõjatasid wäsinult toolitugedele; üks neist pigistas silmad kinni ja ta käed wajusid lödwalt alla; selle juures kuulis ta, kuidas kohtusekretäri sulg paberil krabises. Teine kohtunik aegutas ja trommeldas pliiatsiga rohelistele lauadele, kuna peakohtunik oma prillid ninaotsale lükkas ja otsaesiselt higi kuiwatas. Tema külmad, hallid silmad wahtisid uurides uksele.

„Õn keegi weel väljas?“ küsis ta kohtuteenrilt tusaselt ja wenitades.

„Keegi neiu,“ wastas teener.

„Tulgu ta sisse!“

Uks awati ja kohtusaali astus keegi neiu. Wäike, weetlew olewus. Sale, ilus keha, mida lilleline jakk nii kenasti kattis, nagu oleks ta olnud mõne prongsikuju ümber walatud. Neiu lõi oma mustad silmad häbelikult maha ja ta hääl tumenes.

„Mis on sinuga, laps?“ küsis peakohtunik ükskõikselt.

Neiu seadis musta rätiku oma peas korda ja wastas ohtes:

„Mul on raske, raske mure!“

Ta pehme, kurb hääl tungis südamesse, nagu muusika, mis juba waikunud, aga mille toonid ikka weel õhus wirwendawad. See muutis kõik ja iga inimese, kes seda kuulis.

Kohtunikkude nagu polnud enam nii tusane; kuninga ja ülemkohtu esimehe pildid waatasid tummalt seinalt lahkesti alla, oodates, mil neiu oma suurest murest hakkaks kõnelema.

„Siin on kiri, sellest näete kõik.“

„Kohtuotsus!“ ümistas peakohtunik, niipea kui ta torkawad silmad paberist olid üle lennanud. — Anna Bede saab kutse, täna oma kuuekuulist wangistust istuma hakata.

Neiu noogutas kurwalt pead, ja kui ta oma pea laskis norgu wajuda, wajus pearätik temal kuklasse ja ta mus-

tad ilusad juuksed langesid talle patšina näole. Oli hea, et nad ta näo nüüd kinni katsid, sest et see, enne walge kui lillia, nüüd kaetud oli häbeliku purpur punaga.

„Täna nädala eest saime selle kirja,“ kogeles ta. „Külawanem tõi ta meile ise ja seletas meile ka ta sisu ära. Siis ütles mu waene, hea ema mulle: „Mine, laps, seadus on seadus, sellega ei wõi nalja teha.“ Ja nii tulin ma siis karistust kandma.“

Peakohtunik pühkis nüüd juba isegi kaks korda prille ja kuri pilk otsis ametnikkude nägusid, põrandat, suurt raudahju, mille uksest tuli välja paisis, ja pomises: „Seadus on seadus.“

Siis luges ta kohtukutse uuesti läbi, wahtis kirja waresjalgadele, aga tõesti, seal seisis ikka jälle must walgel, et Anna Bede salgamise pärast pidi pool aastat wanglas istuma.

Wentilatsiooni plekkrõngas akna ees hakkas hullu kiirusega liikuma. Nähtawasti oli väljas tuul tõusnud. Näis nii, kuidas ta aknaid lõgistas, nagu seisaks koju tagasitulnud hing väljas. Tekkis külm õhuwoolus, mis läbi pragude sisse tungis ja enese ette wilistas: „Seadus on seadus.“

Tundeta pea noogutas oma nõusolekut neile nähtawasti teiselt poolt elukallast tulewaile häätele, suur, raske käsi wõttis kella ja helistas kohtuteenrile:

„Wiige Anna Bede wanglasse!“

Teener wõttis wastu kirja; neiu pööras tummalt, aga ta wäikesed punahuuled liikusid nagu krambis ja nagu sõnu otsides.

„Kas tahad weel midagi ütelda?“

„Ei midagi muud, kui waid seda, et olen Else Bede. Minu wanem õde, peate teadma, oli Anna. Aga täna nädala eest matsime ta waesekese maamulda.“

„Siis pole ju sind kinni mõistetud?“

„Ah sa armas Jumal, mispärest küll mind. Mina ei tee kärbselegi wiga.“

„Miks tulid sa siis siia, rumal laps?“

„Palun wäga, asi on nii. Kuna nimelt tema „asi“ edasikaebuse teel teise instantsi läks, on ta surnud. Kui ta siis tarretult, lilledega ehituna, kambris lamas, tuli parajasti käsk, et ta poole aastat ometi peab istuma. Oh, kuidas ta otsust ootas! Ja kui hea, et ta seda enam ei näinud. Seda pole ta mitte oodanud . . .“

Neiu jooksid pisarad sellele mõeldes üle põskede ja waewalt jõudis ta jätkata:

„Kuna ta laudsil lamas, liikumata, kinnisilmil, igawesti kurt ja tumm, siis töotasime emaga, et kõik heaks teeme, kuigi ta süüdlane ei olnud. Sellepärast arwasime . . .“

„Mida, laps?“

„Et kui ta hauas rahulikult peab puhkama, keegi temast ei pea rääkima, et ta midagi wõlgu on jäänud. Hea ema tasub kõik kahjud ja mina istun tema eest poole aastat wanglas.“

Kohtunikud silmitsesid üksteist naeratades. Milline lapselik, lihtmeelne tüdruk! Peakohtuniku nägu polnud

enam nii jahe. Ta pühkis oma suure kollase rätikuga mitte enam otsaesist, waid pisut madalamat kohta . . .

„Hea küll, laps,“ ütles ta tasa ja pehmesti. „Aga oota, nüüd tuleb mulle midagi meele . . .“

Ta toetas käeselja otsaesisele ja tegi, nagu oleks ta järele mõtelnud.

„Ja jah, siin on selles asjas suur eksitus sündinud. Oleme saatnud teile eksikombel wigase kirja.“

Neiu wahtis oma suurte, unistawate silmadega tarretult wanale kohtunikule ja hüüdis:

„Waadake, waadake!“

Tema hääles peitus nii walus etteheide, et peakohtunik uuesti rätiku järele kahmas. See külm inimene oli täitsa kohmetu. Ta astus alla neiu juure ja silitas ta pehmeid muste juukseid.

„Seal ülewal on tuttaw teine tõde. Mine koju, laps. Terwita oma ema minu poolt ja ütle temale, et sinu õde Anna oli süütu!“

„Seda me juba arwasime,“ sosistas neiu ja surus käe südamele.

Kodurajad.

H. Wühner.

*Koduteed nüüd jällegi mul walgusta
Oma imefõrwikuga, mälestus,
Sest et jällegi nüüd sinna rändama
Tahab minna minu hinge igatsus.*

*Näita talle kõiki kohfi ilusaid,
Kus ma olin lapsena nii õnnelik.
Näita metsa, põldusid ja heinamaid,
Aeda ka, kus suwel lõhnas õilmestik.*

*Näita tal ka seda kohta kaasikus,
Kus kord esimese laulu leidsin ma — —
Oma imefõrwikuga, mälestus,
Koduteed nüüd jällegi mul walgusta.*

Sinised siidisukad.

Poola kirjanik **Simeon Silbermann.**

Igatüks meist on lugenud ajalehes umbes järgmise sisuga kuulutust: „Rahwamajast . . . minnes kaotati punane siidibluus,“ wõi: „Teel sealt ja sealt tänawalt sinna ja sinna tänawale kaotati autosse nr. . . karwaboa. Kättetooja saab tasuks wõluwa naeratus.“

Ja hiljuti torkas mulle silma järgmine kuulutus:

„Teel Apollo teatrisse kaotati paar siniseid siidisukke. Kättetooja saab tasuks armastawa pilgu weetlewaist sinisilmist“

Siis järgnes selle täpne aadress, kes need sinisukad oli kaotanud. Ei taha salata, et ma siin oma kujutluswõimele waba woli andsin, ja see kujutas mulle ette naise, kelle ilu ta kergemeelega ühewääriline oli. Nägin juba ta weetlewaid sinisilmi ja muigawaid huuli oma ees.

„Ah, kui ma ometi need siidisukad leiaksin! Aga kust küll? Olen ju tuntud pigilind. Kahtlemata leiab nad mõni õnneseen.“

Möödus päew, möödus teinegi. Siidisukad ei annud mulle rahu. Kuulutused ilmus teist korda ja ma lugesin küll sada korda sõnu: „Kättetooja saab tasuks armastawa pilgu weetlewaist silmist.“ Ja et mina kaotatud sukke ei leidnud, oli kindel.

Siis aga torkas mulle mõte pähe:

„Oletame, et ma neid sukke ei leia. Aga mis takistab siis mind täpselt sarnaseid sukke ostmast ja neid weetlewaite silmade omanikule wiimast?“

Õeldud, tehtud.

Ja ma läksin lähemasse suuremasse ärisse.

„Teie soowite?“ küsis müüjanna wiisakalt.

„Soowiksin waid paari siniseid siidisukke.“

„Kahjuks kõik ära müüdnud. Eile õhtul müüsin wiimase paari. Aga meil on roosaid, lillaid . . .“

„Ei, tänan, neid ma ei waja.“

Ja läksin edasi. Käisin kõik linna ärid läbi, kuid sain igal pool sama wastuse:

„Kahetseme, aga kõik sinised siidisukad on müüdnud.“

Wiimaks, kui mu lootus juba hakkas lõpma, leidsin ühe kõrwalise kaupluse, kus weel üks paar järele oli.

Järgmisel hommikul wara seisin ma sinisilmadega daami ukse taga, käes karp sukkadega.

Teenija saatis mu tuppa ja warsti ilmus läwele ta perenaine, kaunis tüse kena walgejuukseline. Mind nähes hüüdis ta waljusti:

„Sina? Milline kummaline juhus! Ja kuidas leidsid sa minu? Olime ju alles peaaegu lapsed, kui lahku läksime.“

„Mu Junal, puht juhuslikult. Aga sinu aadress seisis ju kuulutuses.“

Tema hakkas naerma.

„Ega's ometi sina ka mulle sukke ei toonud?“ suutis ta naerdes waewalt ütelda.

„Sukke? Ja muidugi, mõistatasid ära. Aga mis asi ajas sind õieti sukke kaotama? Selline kergemeel!“

„Sukke kaotama — ahahah!“

Ja äkki omas ta nägu tõsise, peaaegu kurwa ilme.

„Seletan sulle asjaloo ära: Mõistagi, et mulle iial meelegi pole tulnud sukke kaotada. Aga häda ajab härja kaewu. Esinen nüüd Apollos, aga juba kolm nädalat pole juhatus mulle enam palka maksnud. Aga inimene tahab ometi elada. Ja õhust elada ei saa. Pealegi on mul weel wäike poeg; kolm aastat wana, ja peale tee ei ole mul majas midagi . . .“

„Nii . . . hm . . .“

„Siis panin lehtedesse kuulutuse, et waene proua otsib mingisugust teenistust. Ja mõtle, keegi ei wastanud sellele.“

„Hm.“

„Jah, hm . . . on sul ka aimu, millised elu ja inimesed tõesti on? Waese naise jaoks pole kellegil ei aega ega raha. Hoopis teine asi on — ilus naine. Siis tuli mulle mõte siidisukkade kaotamist kuulutada ja ma pole eksinud! Kas tead, mitu paari sukke ma osalt posti kaudu, osalt käest kätte olen saa-

nud? Tea siis, olen nad ise kõik kirja pannud: 53.753 paari! Noh, mis sa nüüd ütled?”

Ma olin imestuses kiwistunud.

„Ja jah! Ära imesta ühtigi! Eile müüsin wiimase paari pealegi suurema kasuga. Ja teenisin selle äriga 107.506 rubla. Nüüd on mul kõike külluses.

Nüüd olen rikas. Ja tookord? Tookord, kui mulle waid wiletsat kümnet rubla waja oli . . . Ja nüüd töid sinagi mulle sinised sukad. Ja esimest kuulutust ei näi sa lugenudki olewat? Mis?”

Ja nagu ukse poole pöördes ütles ta: „Berta, ütle sellele härrale, mitmes härra ta arwult juba on!”

Töö.

Saksa kirjanik **Ch. Broehl-Delhaes.**

Ta oli ikka olnud metsik poiss, kinnine ja täis tuska. Oli alati teisiti tahtnud kui ema. Oli alati nõokawalt naerdes eemale jooksnud, kui emal tema jaoks mõni töö oli.

Töö — — töö? — Naeruwäärt! Tööga eisaakeegi rikkaks. Ei, tööga mitte.

Poiss, Ludwig on ta nimi, tahab saada kunstnikuks ja linna minna. Aga ema ei salli seda. Tema silmis põlewad pisarad, et temalt see üks tahab lahkuda — — ta ainuke. See teeb walu. Poiss peab töötama ja kangeks saama, täismeheks. Kuid poiss ei tee seda. Tema meelest on taluleib liig jäme ja talutöö liig madal. Tema tahab saada paremat. Ja nii rändab ta wälja, ilma ema teadmata, ilma ema õnnistuseta, salajas öösel, mil maja lumehanges puhkab. Ta läheb linna, õpib tundma elu ja tema päikest. Seal on ka warju, mitte ainult päikest. Seda märkab ta liig hilja. Sest ka unistatud kunstnikukutse oli waid pettus. Talent on wäike. Aga ta lööb läbi. Räägib siin vähemal lawal. Raha on wähe. Tihti ei saa kõhtugi täis. Ja „kodu — — ema — —“ kisendab ta südamehäääl üksikutel tundidel.

Ei, koju ei wõi ta enam minna. Ta teeks kõik tööd ära. Ema käed peaksid jälle silitama ta pead. Ema silmi peaks ta jälle nägema. — —

Aga ta ei wõi. Ei wõi. See on häbi, mis wõib olla põletawam kui tuleleek. See on ta üksiku rändamise kolmandal aastal. Kewade. Tal pole nüüd küll enam külm, aga nälg jääb, piinab alati.

Siis pistab rändteatri direktoriproua ühe kirja ta ukse wahelt sisse. Ludwig

silmitseb seda igast kandist. Ümbrik on täis postitempleid. Oli küll pika reisi teinud, kohast kohale temale järele saadetud. Kuupäew detsember. Ja selles kummalises ümbrikus peitus — — surmateade — — ema surmateade. Kuivad adwokaadisõnad pärandusest, warandusest, kõik, mis waja!

Nüüd istub Ludwig murtuna oma kambris. Ei mõtle midagi. Ei tunne midagi. Ta aju on tühi. Siis tuleb talle jälle teadwus ja ütleb ainult: „Surnud!” Ja pisarad hakkawad tal woolama.

Ta jõuab küllä laenatud rahaga. Ihkab wäikse koha järele, mis ta emale kuulunud. Ta tahab elada waikset elu, waeselt ja töökalt, tahab künda põldu, mis ta kord põlanud — seda kõik tahab ta palawas, kurwas õnnes.

Inimesed wahiwad talle eesriiete tagast salamahti järele, naerawad ta wiletsaid riideid. Teda see ei huwita. Ta läheb adwokaadi juure, ei räägi ega küsi palju, lööb waid silmad maha. Wana härra silmitseb teda. Siis ütleb ta kindlasti:

„Me teeme wäikese sõidu!”

Ja pärandusest mitte sõnagi. See kõlab sellises olukorras kummaliselt. Ludwig ei räägi wastu. Tema lepib. Mis see sõit tähendab? Aga küsida ta ei julge.

Nad sõidawad külast wälja. Heredasti särab päike rikaste põldude kohal. Ludwig tunneb kodumaa õhku ja ta weri suriseb . . .

„Tore põld!” — — „Ütleb ta ja osutab maatükile. „Kelle oma see on —?”

Igatsew ohe.

„Teie ema oma!”

Ludwig kähwab ringi ja wahib adwokaadile näkku. Aga ei lausu sõnagi.

Tuleb karjamaa, täis mahlast rohtu; sellel kirjud, lihawad lehmad.

„Kõige rikkama peremehe oma?“ küsib Ludwig ja see maatükk on talle korraga armas.

Ja rahulikult wastab adwokaat:

„Teie ema oma!“

Poisihuuled lähewad kõwasti kinni. Adwokaat näeb seda.

Siis tuleb kõrge mets.

„Teie ema oma!“ pajatab külm adwokaadisuu. Ja siis sajab talle kaela kaebusi: kuidas ta ema ennast tööga waewanud ja siis rikkaks saanud. Ja mis eest waewanud? Poisi eest, kes salamahti plehku pannud, et see jälle prassida saaks, kui kord tagasi tuleb, sest et ta tööd ei tahtwat teha, tööd!

Ludwig kaitseb ja wabandab ennast. On ju kõik tösi. Töö paistis temale olewat orjapõli, alandus — ja emale?

Wanker toob sõitjad külla tagasi. Tarretult istub Ludwig. Kirik läheneb. Öhtukellad kõlawad. Surnuaed — walged, walged ristid. Ja üks neist — emarist — —.

Wanker peatub. Ludwig teab teed. Adwokaat tema kannul.

Karjatus tungib ta haigest rinnast. Ludwig langeb põlwili, wõtab kahe käega kalmu ümbert kinni, nutab, nuuksub: „Ema — — —!“

Adwokaat ei lausu sõnagi. Tumalt seisab ta ja waatab wapustatud mehele ning teab: siin on mees, kes täna pärast pikka rasket õpetust on hakanud armastama tööd.

Ameerika wabadus.

Saksa kirjanik **H. Hesse** New-Yorgist.

Uude ilma jõudes teretab wäljarändajat New-Yorgi sadamas hiiglasuur wabaduskuju. Ameerika on wabadusemaa, õpib tulnu siis onu Sami õhtukoolis. „Ja orjade kodumaa!“ lisawad nõökajad. Tõesti leiab wõõrsilt tulija siin ju mõndagi, mis temale pealiskaudsel waatlemisel näib olewat kõige suurem „wabadus“. Seal puudub näiteks igasugune politseilik sisse- ja wäljakirjutus. Igaüks wõib igal ajal wõtta oma käsikompsu ja kaduda. Kogu Ameerika seisab ta ees lahti. Igal inimesel on wabadus igal ajal oma nime muuta. Täna ollakse Schulze, homme Krause, ülehomme Schmidt, siis Brown, Beasley jne. Kui lihtne see ometi on, kui ilus, kui — waba! Wanamoelises Euroopas on selleks ametiasutuste kaasabi waja, mis tihti aastaid kestab.

Paraku ei kesta toredus Ameerikas kaua, sest peagi õpib siia rännanud inimene tundma medalje teist külge. Truudus ja usk on Ameerikas täitsa ülearused mõõblid. Suurlinnad kubisewad kõiksugu aututest inimestest, kes kõik selle peal wäljas on, kuidas alamaid inimesi koorida: Laenu- ja kre-

diidipetised, osaniku- ja türipetised oskawad ikka jälle luua uusi olukordi, kus ohwer on wõimetu ja ennast warjatud rööwimise wastu lihtsalt ei saagi kaitsta. Posijad ja äritublid arstid ning hambatehnikud peawad rohket lõikust. Haigete parandamine on neil kõrwaline asi. Ilus kui noor jumal läheneb abielupetis naistele ja neidudele. Mitte odawas Fordis, ei, toredas autos sõidab ta ukse ette. Alati on tal palju raha. Laenu ei wõtaks ta kingitusena wastu. Ta müümib rikast suurkaupmeest, elab aga pettustest. Lühikeste waheaegade järele wiib ta pruudid reast abiellumise büroosse, et kohe pärast pulmi naise kokkuhoitud rahad omale wõtta ja — kaduda. Ikka jälle seisab niisuguseid gentlemane kohtu ees — poole tosina naistega. Kuipalju korda petis weel peale nende abiellus, teawad jumalad. Maa peal s. t. Ameerikas, ei oska seda ükski politsei selgitada. Kui ta mõne sellise kurjategija üldse tabab, siis peab seal juba juhus abiks olema olnud.

Ka ettewaatlilik inimene omab warem wõi hiljem walusaid kogemusi, kas wõi lõpuks ise oma suguwendade ja õde-

dega, kes tema usalduse oskavad võita. Ameerika teeb head paremaks, aga halvad veel halvemaks. Nad langetavad juba lühikese aja jooksul kõlblike nüstumise saagiks. Sest mis maksab õigus ja hea nimi dollaritemaal?

Raha ostab kõik: au ja lugupidamise. Kõike wabandab raha: kõik hariduse puudused. Kuidas ta teeniti, ei taha keegi teada, kui ta aga olemas on. Nii on ka wõõrsiltulijate hulgas õige palju neid, kes üldisele himule, ruttu ja kergesti raha saada, alluwad, ja seda niisama ebaausal teel katsuwad saada.

Pärast seda kui ta kord wõi korduwalt kahju läbi targaks saanud, märkab petetu alles, kui wäga kasulik on see jumalik Ameerika wabadus — petistele, mitte aga ausatele inimestele, kes ainult raske waewaga oma õiguse saab. Õigus maksab, nagu Ameerikas kõik, wäga palju raha. Ta peaks olema miljonär, kui tahab warast wõi petjat detektiwide abil tabada. Nii saab ta siis ruttu aru, kui suurepärase teraw politseilik sisse- ja wäljakirjutamise kord õiglasele inimesele on, ja kui paha

kurjategijale, kellele enese warjamine wõimatu raskeks tehakse.

Sarnaseid kogemusi kogub wõõrsiltulnu ka teistes asjades, ja warsti näeb ta, et lõpuks ometi kaseal — jumalateemaal — weega keedetakse.

Ja ta hakkab wõrdlema, arwustama. Ometi, oh häda, nüüd alles peab ta tunda saama, et inimene Ameerika kommete, pruukide ja korralduste wastu wõib oma sõrmed põletada, kui ta neid arwustab. Ameerika olukord on lillekene, mille nimi on „ära puutu mind!“ See on täielikkus, ja selle kallal ei wõi närida. Keskpärane ameeriklane ei küsi awalikkudest asjadest midagi — nii kaljukindel on tema usaldus kõigis küsimustes, mis ta maasse puutuwad. Sattub wäljamaalane kohtu rataste wahel, siis on see muidugi korras. On ta ameeriklane, ka siis ei eruta ennast keegi. Ta on seda wististi ära teeninud. Õigus wõi ülekohtus, see on ju tema isamaa.

Nii tuleb wälja paradoks tõsiasi, et aus riigikodanik alles wabas Ameerikas politseiriigi häid külgesid wõib tundma õppida.

Wana hoone.

Ed. Wöhrmann.

*Mu elu wiimsed aastapäewad
on hoolimata tigidad:
nad õõtsuwad mu rinnas ringi
ja wana hoonet lõhuwad.*

*Ei küsi nad, et sees veel tuli
siin hõõgub koldes otsata,
niisama nagu karjapõlwes,
kui jooksin läbi lillemaa.*

*Ei küsi nad, et foed ja talad
ju wärisewad nende ees
ja formi lõppu ootab ammu
see wana hoone peremees.*

Buddha silm.

Brasiilia kirjanik **H. V. Patera.**

Sügaw waikus haudus hallidel temp-
limüüridel, ainultlaiaharulisteplataanide
okstel sosistas öötuul. Nagu tontlikud
muinasilma elukad tõusid sakilised pa-
goodiharjad üles sügawsinise taewa
poole. Ainult jõe poolt kõlas kerge wee-
laks, siis järgnes jälle waikus. Nagu
walgukiir siras sekundipikuselt tasku-
lambi kuma, siis kustus walgus jälle.

Kõwasti wastu fantastlikkude looma-
kujudega ehitud müüri nõjatades, sei-
sid kaks kuju. Nagu paenduwad kas-
sid ronisid nad müürist üle ja seisid
Buddha templi sisemises õues. Üle tasa-
kesi rudisewaliwa hiilised nad pagoodi
peawarawa juure. Käratumalt lükkas
üks meestest ukse lahti ja pime kupli-
saal wõttis nad wastu.

Mitu minutit kuulasid nad; midagi
polnud kuulda; pikkamisi harjusid sil-
mad pimedusega. Raskena tõusis kit-
sama seinä ääres lae poole hiiglakuju,
mis pidi olema kuulus Buddhakuju!

Winston Shirley tundis, kuidas ta
hambad lõgisesid. Neetud lugu, et ta
sellise hullu tembu peale tulnud! Oma
sõbra, lord Seymour Clevehami seltsis
oli ta Briti ekspeditsioonikorpusega
Shanghaiisse tulnud. Kui tihti oli ta üle-
sõidu ajal Hiina muinasjutulistest wa-
randustest unistanud! Kuid siis ühel õh-
tul lord erutatult tema tuppa oli tulnud,
uksed ja aknad ettewaatlikult lukusta-
nud ja talle siis sosistades oma kawat-
suse teada annud. Juhuslikult oli ta
ühel ratsasõidul Nu-hiin-wani põlise
wana templi juure sattunud, milles pei-
tus üks kallimatest Lõuna Hiina püha-
dest asjadest: Fo silm!

Buddha kuju ehk, nagu teda hiina
keeli kutsutakse, Fo kaela umber rip-
pus nimelt tore ja peen kuldkett, mille
ripatsiks oli imetaoline opaal, millele
joonistuse abil inimese silma kuju an-
tud. Rohelised ahaadid ja pümwalged
kuukiwid palistasid kalliskiwid ja ketti
ilustasid punased almandiinid ja sira-
wad topaasid.

Lord Seymour oli ehtest wõlutud ja
oli otsustanud maksu mis maksab

seda kallist ehet omandada. Ilmaeagu
püüdis Winston temale auku pähe rää-
kida, et ta oma kawatsusest loobuks.
Lord aga oli juba kawatsuse teinud, et
ta selle keti peab saama, ja lõi kõik
hoiatused ja manitsused tuulde. Isegi
koputamine ta autundele ei annud ta-
gajärgi. Tema ütles: tühi ebajumala-
kuju ja me oleme Hiinaga sõjas!

Ainult sunnituna, kui Seymour teda
argpüksiks nimetanud, oli Winston
Shirley lubanud temaga kaasa minna.
Kollasesse riietatud preestri saatel oli
ta mõni päew tagasi templit külastanud
ja sellejuures warawate täpse seisukorra
oma meelde märkinud.

Ühel noorkuuööl olid nad siis waik-
selt töötawa mootorpaadiga teele sõit-
nud. Shirley tundis hiinlaste ebausku,
et surnud öösel templis asuwad, mis-
pärast keegi hiinlane öösel templit ei
julenud külastada. Aga sellegipärast
waldas teda kole hirm, kuigi seni kõik
oli hästi läinud.

Tasakesi hiilis lord Seymour läbi pi-
meduse Buddha hiiglakuju juure. Koba-
wad sõrmed, peen kõlin, siis hüppas
sõber hääletult tagasi. Ähkides sosis-
tas ta:

„Nüüd kaome! Ehe on mul käes!“

Nad hiilised jälle eesõuest üle; juba
kuulsid nad läheda jõe wulinat, kus
nende paat seisis. Siis kerkis nagu
maa seest kaswades nende ette pikk
kuju.

„D a m n e d!“

Winston oli seda ütelnud; ainsa ru-
sikahoobiga lõi ta mongoolase maha.
Siis kajasid sammude hääled.

Tulise rutuga jooksid nad paadi juure.
Seymour käänas paadi ümber; wahu-
taw woog näitas, et kruwi tööle hakkas,
aga paat oli pilliroos kinni. Shirley lük-
kas kõigest jõust; pikkamisi hakkas
paat liikuma. Siis wuhises nuga läbi
õhu; hoigades wajus Shirley kokku ja
kahmas paadi äärest kinni; hiinlase
püeoda istus peani ta seljas. Weri
purskas tal suust, ta kõrises:

„Edasi, mina olen — otsas!“

Raskesti kukkus keha wette. Paat sõitis kesel jõge. Tagajärjetult püüdis lord Seymour sõbra keha paati tõmata. Kaks musta kogu kerkisid kaldatihnikust esile, sarwnahaga kaetud saba piitsutas wett, kohutaw põrgukõri awanes ja kahwatult pidi lord Seymour nägema, kuidas krookodil oma hambad tema sõbra ihusse löi; järgnes hull keerutus, ja Winston Shirley oli igawesti kadunud!

Poolenisti minestada tahtes pööras lord Seymour tüüri ümber; ta käed wärisid nagu palawikus; külm higi säras ta otsaesisel, aga ta parempoolses taskus põles Fo silm!

Lähemal laagritülewaatusel leiti leitnant Winston Shirley puuduwat. Kõik uurimised olid tagajärjetud. Ainus mees, kes sõbra kadumist teadis, seisis seal juures tummalt ja kahwatult. Seesmine palawik näis teda sööwat ja tal oli kerge luba saada Euroopasse puhkusele sõita.

Kolm kuud hiljem peeti Clevehamcastles suure toredusega lord Seymouri pulmi vicomtess Evelyn Wood-Meatcockiga. Piduwoõraste hulgas wiibis ka Jaapani saatkonna atashee markii Kamimura. Üldiselt imestati toredat ehet, mis peigmees pruudile kinkinud ja mida see ka kandis.

Kui jaapanlane seda nägi, kahwatas ta nagu. Weel samal õhtul palus ta lordilt jutulewõtmist nelja silma all. Imestades wõttis lord ettepaneku wastu.

Jaapanlane kummardas sügawasti ja ütles:

„Teie proua kannab Fo silma, Nu-hiin-wani Buddhakuju kuulsat opaali!“

Inglane kahwatas.

„Kust — teate Teie — seda?“

„Olen muinsusteuuri ja peale selle, missugune aasialane ei tunneks siis seda ehet! Ma ei taha uurida, kuidas Te selle püha asja saite, see ei puutu mind, sest mina ei ole Buddha usuline, waid olen Konfutsiuse õpetuse pooldaja, aga kui Teie isa wana sõber palun ma Teid tungiwalt seda ehet Teie proualt kohe ära wõtta, sest teda ähwardab raske hädaoht!“

Lord Seymour hüüdis: „Markii, Teie

lähete liig kaugele! See on lady pulma-ehe ja ta saab seda alati kandma.“

Jaapanlase näole jäi külm naeratus.

„Olen Teid hoiatanud, lord Seymour. Aasia jumalad ei naljata; nende needus läheb alati täide!“

Kange kummardus, ja jaapanlane lahkus.

Noorpaar sõitis Itaaliasse pulmariisile. Florenzis jäi lady haigeks; juurekutsutud arst raputas pead ja ei tahtnud õieti rääkida. Kui haigus ei paranenud, sõitis lord Seymour abikaasaga Inglismaale tagasi, et seal kuulsalt professorilt nõu küsida. Selle otsus oli wapustaw! Põhjaliku järeluurimise kannul konstateeris kuulus arst lady juures pidalitõwe esimesed märgid!

Lord Seymour oli meelt heitmas! Tema armastatud noor proua haiguses, mida wõimatu parandada! Teisedki autoriteedid kinnitasid seda. Professor Mac Lawrence oli rawitsemise oma kätte wõtnud ja tema oli ka, kes loosse selguse muretsetes. Ta küsis lord Seymourilt, mil lady opaliehet kannud. Kui lord ütles, et see tema pulmakin olnud, tõusis arst, pani käed ta õlale ja ütles:

„Olge mees, lord Seymour! Waata-sin selle ehte läbi ja leidsin, et ta on pidalitõwega infitseeritud!“

Nagu raiutud puu langes lord Nüüd oli temale kõik selge. Sel kombel olid Buddha preestrid ehet osanud hoida, et teda ei warastataks. Nüüd sai talle ka jaapanlase hoiatus selgeks, sest wististi tundsid hommikumaalased ehte kaitsesaladust.

Kaks päewa hiljem tõid ajalehed weerupikused teated kahekordsest enesetapmisest Clevehamcastles. Nähtawasti oli noor lord Seymour silmapilkses meelesegaduses esiti oma noore proua, siis ka enese rewolwriga maha lasknud. Järelejätetud kirjas käskis ta opaliehte kõige ettewaatusabinõusid tarwitusele wõttes ära anda Hiina saatkonda Londonis, mis soowi tema isa ka wiibimata täitis.

Wargus Nu-hiin-wani templis oli kätte makstud.

Mees Montevideoft.

Inglise kirjaniku L. C. Bridges'i romaan.

5

Alga ta teadis stewarddilt, et ta ülesanne terge ei olnud. Kapten Pratt polnud lammas. Urmastusvääriiline Beasley näis oma reisija esitanud olevat joodikuna, oli Pratile kahtlemata veel raha annud, et see tema ohvri kõrvaldaks.

Mida enam ta kõige üle järele mõtles, seda mõnutum paistis temale tulewik, aga seda enam kõvenes Peetris ta otsus raskusi võita — tuli, mis tuli.

Oli tume hommik, kui Peeter pea kajutisse vahelt välja pistis ja ringi vaatas. Meri oli rahulik ja hall, hall ka taewas. Tsegi aurik, mis vahetpidamata woogubel õõtsus, nägi nagu ta ümbruski hall välja. Kuigi ei walitsemud udu, oli õhk ometi nii ebaselge, et maade waid kahe wõi kolme miili kaugusele ulatas. Ei olnud näha maad ega laewa.

Kõike seda nägi Peeter ainfa pilguga. Siis rändasid ta pilgud komandosillale ja jäid peatumata ühe mehe täsedal kujul, kes seisis tüüri-mehe kõrval.

Duncan, Stewart, oli Peetrile teatanud, et kapten Pratt laewalael wiibib, ja Peeter silmitsees meest, kellest ta saatus pidi olenema

Alga Pratil oli selg Peetri poole, nii et Peeter peale ainfa tõstasja, et mees laiade õladega ja härjakaelaga oli, midagi muud ei wõinud konstateerida.

Mis oli teha?

Peeter teadis selgesti, et reisijal komandosillale asja ei olnud, ja tahtis iga hinna eest kõige eest hoiduda, mis oleks wõinud kaptenit wihastada, weel enne kui ta juttu oli saanud alata. Nii seisib ta oodates ja kuulatades kajuti-läwel.

Laewalael töötasid madrused. Näis olevat toores rahwas. Nad olid sedawõrd tegeruses, et Peetrit keegi tähele ei pannud.

Õhtiselt nägi ta, kuidas Pratt üle komandosilla reelingu kummardas.

„Oei, sina seal, sina, Fenwick,“ möirgas ta. „Mis sa praegu lõugade wahetele pistsid?“

Fenwick näis wiibimat ees laewalael. Peeter ei näinud teda. Alga kapteni hääl kinnitas Peetrile, et Stewart tema temperamendist mitte liig palju ei olnud rääkinud.

Karedamat häält polnud Peeter weel tial kuulnud.

„Ma ei tee tõesti midagi ülekohtust, härra,“ kajas Fenwicki wastus. „Neelasin waid pisut närimisgummi.“

„Nii, ainult närimisgummi on sul ju needud suus? Minult närimisgummi, mille sa siis laele sülitad?“ pauzus Pratt. „Küll ma sind õpetan.“

Nende sõnadega oli ta ka sillalt laele tulnud niisuguse kiirusega, mis näitas, et ta oma teharastusest hoolimata ka wäga liikuw oli.

Peeter jooksis ruttu batbordi kaudu ettepoole. Silla alt läbi minnes kuulis ta tume-dat hoopu ja walurajatust, mis teda rutemini edasi minema ajas. Peeter jõudis parajasti nägema, kuidas Pratt üht meest, kes seliti maas oli, jalgadega tagus.

„Minu laele tahad sa sülitada? Tubakat imeda tahad sa, kui pead töötama, sina laist koer!“

Ta kõne suubus hirmsa sõimu woolu, mida parem pole waja trükkida.

„Ules! Edasi! Tööle!“ jatkas Pratt ahwardawalt ja põbras, et äkki Peetrile näkku wahetida

Möödufid mõned minutid.

Peetri näojooned näisid enam ütlemat kui sõnad.

Pratt peatus.

„Mis Teie siin wahite?“ küsis ta wihafesl. „Kes ütles Teile, et peate siia ette tulema, mis?“ Toon ajas Peetri sirgetes, aga ta walitset ennast.

„Ustusin, et reisija wõib iga pool laewalael jalutada, wäljaarwatud komandosild,“ wastas ta rahulikult.

„Kes ütles Teile, et olete reisija?“ wastas Pratt nõõkawalt.

„Waewalt on arwata, et minu merele kaasa wõtjate, kui mu sõit pole kinni makstud,“ wastas Peeter sama rahulikult kui enne.

Kohmetu pill riivas Peetri rahuliku seisakut.

„Reisija wõi mitte, siia üles pole Teil midagi asja,“ seletas Pratt lühidalt „Annaksin Teile nõu oma kajutisse tagasi minna wõi taha pugeda. Ja ärge laske mind ennast tabada jutujamisel minu meestega.“

„Selle järele pole mul wähematti himu,“ wastas Peeter. „Teie ega soowin ma rääkida.“ Pratt silmitsetes teda tufaselt.

„Mis tahate mulle ütelda? Rääkige ruttu. Mul pole aega!“

„Tahtsin Teilt küsida millal ja kus Teie minu maale saadate?“

14.

Suur siirimigri.

Bratt wähtis Beetrile tarretult otša, ilma filmi pilgutamata.

„Kolme nädala pärast, kui meil õnne on,“ müristas ta. „Nii kaua kestab ülesõit. Meie sõidame La Platasse, kui teada tahate.“

Beeter raputas energiliselt pead.

„Lähemal kesknädalal pean ma Londonis olema,“ wastas ta lihidalt.

Bratt hakkas naerma.

„Ma andsin ometi käju, et Teie alkoholi enam ei antaks; wististi oli Teil wiin üli-konna taskus, mis?“

„Mina ei kanna alkoholi ei taskus ega kōhus! Ja usun, Teie teate sama hästi kui mina, et ma eile ei olnud joobnud, waid et mu uimaseks tehtuna laewale weeti.“

„Selle üle pole ma weel oma pead mürdnud, ja nüüd pole mul sellesuguse lolluse jaoks ka aega. Lihidalt — tagalaele, ja ärge ennast enam minule näidake!“

„Seda meelega ei saa ma Teile paraku teha,“ ütles Beeter ifka weel nii rahulikult kui suutis. „Näib, et Te mind pole mõistnud. Mina pean kolme päewa pärast Teid tunnistaja olema ja pean sellespärast Teid paluma, mind kas mõnes Inglise sadamas maale lasta wõi mõnele kojusõitwale laewale üle anda.“

Bratti filmad kiirgasid äwardawalt.

„Kui Teie pole joobnud, siis olete hull. Rafige tahapoole, enne kui Teid sirna aitan.“

Minult waewaga suutis Beeter oma rahu alal hoida. Tõmbas sügawasti hinge ja walit- ses emast.

„Kuulge, kapten Bratt. Mind on uimastatud ja rööwitud. Üks osa minult warastatud rahast on Teie käes, tasuna selle eest, et mind kõrwaldasite.“

Kaugemale ta ei jõudnud. Bratt tõmbas käed rusikasse ja lähenes temale kohutawa tasadusega; asti algas.

Beeter ei olnud meest filmast lastanud. Ta teadis, mis nüüd pidi tulema. Ta kummardas kõrwale ja wihase wastase hoop mõõdus ta kõrwast juusterawalt, ilma teda tabamata. Beeter pani terawasti tähele ja walgas Brattile kõwa hoobi just ninale.

Ta kargas kõrwale, kui Bratt talle järele tuli, lõi selle pahema käe parema käe tugewa hoobiga maha ja walgas talle wälkfirelt kange lõuahoobi, mis Brati wanuma pani.

Nüüd oles Beeter wõinud wõitluse lõpetada, aga ta ei tarwitunud seda wõimalust, us- tudes, et Bratt juba küllalt on saanud.

„Kas lasete minu nüüd maale?“ küsis Beeter.

Brati wastus oli wihane mõmin. Ta kis- kus enese kōkku ja lähenes tuuletugewusega.

Bratt polnud itaal ilus olnud, aga Beetri esimene hoop oli ta wäljanägemisele annud wiimse lopsu. Mina oli tal lossis ja jooksis wahetpidamata werd.

Kuigi ta polnud nii suur kui Beeter, faa- lus ta wististi wähemalt kakskümme- naela enam. Praegu oli ta wihase otse meeletu.

Meeletult jagas ta Beetrile pahemalt ja paremalt poolt hoobe. Weel kord puges Bee- ter ta pahema käewarre alla, enne kui Bratt jõudis kummardada, andis talle raske hoobi ribide wahele, nii et see hingetuks jäi.

Waherjal olid kõik lael wiibiwad mehed nende ümber koondunud. Nende näod kand- sid illatuse märke. Et see noormees tiisedale kap- tenile wastu sai, oli nende meelest arusaamatu. Keegi ei teinud häält. Tummalt ja kangel- seid nad nagu ebajumalakujud, suud ammuli ja pilgud tarretud.

Beetri wiimane hoop, nii raske kui ta ol- nud, ei olnud teda Brattist ometi weel mitte lõpulikult wabastanud. Kapten teadis nüüd, et waja oli ettemaatlik olla. Ta katsus ennast paremini kaitsta ja lõi Beetri uue lõualbögi tagasi.

Jälle wõttis ta kange hoo, aga Brati ja- latöö ei olnud nii osaw kui Beetril. Beeter pörkas ta eest äkki kõrwale ja walgas talle weel kaks kehahoopi, mõlemad just südame kohale.

Minult wiha, meeletu wiha hoidis Brati weel jalul. Ta hoigas kui surmanihaawatud metsloom, kui jälle püsti ajas.

Wihane naeratus seisis Beetri huultel was- tast silmitsedes. Kaks wiimast hoopit olid Bra- tile raskesti mõjunud, aga weel polnud ta k n o c k o u t .

Weel kord lähenes ta, nagu metshärg, küü- rus, pea sügawal rinnal, kawatsebes Beetrile kõhtu lüüa.

See ebaaus taktika oli Beetrile uus, aga ta wastas temale imestamiswäärse täpsusega. Ta lastis löögi järele põlwile, ajas enda aga kōhe jälle püsti. Nüüd oli Beetrile selge, et teist teed ei olnud. Bratt läks mõrtsukatööle wälja, nii siis oli kaastunne endatapmine. Ka oli wiimane aeg sest metsalifest jagu saada ja nimelt nii ruttu kui wõimalik. Oli ju olemas wõimalus, et mõni madrus Bratile appi tuli.

Enne kui Bratt kummardamast tõusis, jook- sis ta wastu Beetri raudpõlwe, mis talle otse wastu pead käis. Beeter ei annud talle aega hingetõmbamisest, kargas juurde ja walgas Bra- tile tugewa hoobi kullasse. Brati pea kis- kus löögi jõuga taha ja andis Beetrile igatsetud wõimaluse. Toetudes oma kehakaalule, walgas

ta temale tugewa lõuahoobi. Pratt oli wõidetud. Pankudes lõi ta keha laewalaele, nii et lauad praksusid.

Peeter waatas ringi.

„Kahju,“ seletas ta naerdes. „Aga see on tema oma süü!“

„Mis, kahju! See oleks veel kena!“ hüüdis üks meestest.

See oli Fenwick, kelle kapten gumminärimise pärast oli maha löönud.

„Tema ju teifiti ei tahtnud.“

„Täitsa minu arwamine — ja pealegi,“ jatkas keegi teine, „on see talle õpetusjaks eluajaks.“

„Ettevaatust, George,“ sosistas Fenwick äkki. „Sealt tuleb maat.“

Peeter waatas ruttu ringi. Keegi uus mees ruttas üle laewalae nende poole. Piff, peenike mees kahwatanud näoga ja rahutute silmadega. Peeter hakkas kergendatult hingama — selle mehe poolt igatahes ei ahwardanud teda hädadoht.

„Mis siin on?“ küsis maat hingetult. Nähes Pratti maas, muutus ta näoilme. Ohmatus ja warjamat häämastus peegelbusid ta näol.

„Kapteni!“ kogeles ta. „Kes on kapteni...?“

„Mina,“ wastas Peeter. „Kapten Pratt tungis mulle kallale, tagajärjed kandku ta nüüd ise! Seda wõivad mehed kinnitada.“

„Jah, see on tõsi, härra,“ ütles Fenwick julgesti. „Kapten oleks selle nooremehe tapnud, kui ta ennast ei oleks kaitstud.“

„Aga see on ju hirmus,“ ahastas maat meeletult.

„See on ainult k n o c k - o ' u t,“ wastas Peeter põlglikult. „Kui wiite ta tema kabiini, ärkab ta warsti jälle meelemärfusele.“

„Kas peame ta sinna wiima, härra?“ küsis Fenwick.

„Jah, see on küll kõige parem.“

Ilma teist käsku ootamata kahmasid mõned mehed minestanud kaptenist kinni ja kandsid ta ära. Criti halvasti ei paistnud nad oma juhiga just ümber käwat.

Nüüd polnud aega kaotada, et maati oma nõusse saada.

„Kuulge, härra . . ., härra . . .,“ algas Peeter.

„Milsom, Milsom on mu nimi,“ esitas ennast maat kähku

„Nõnda, härra Milsom, tüli põhjus kapten Pratiaga seisib selles, et temale jutustasin, et mind uimastatuna ja wastu minu enese tahtmisest on laewale toodud. Edasi informeerisin ma teda, et mõne päewa pärast pean Londonis olema, kus mul tähtsajaks asjas on kohtu ees tunnistust anda, ja nõudsin, et ta minu maale toimetaks

wõi mõnele kojusõitwale laewale üle annaks. Mis kawatjus Teile nüüd on?“

„Mi. . . mina? Mul pole sellega asja. Ma ei ole ju kapten.“

„Kui kapten praeguses seisukorras on, olete ju Teile kommandeerija,“ wastas Peeter pahaselt.

„Minul pole selle asjaga midagi tegemist,“ kordas teine kindlasti. „Annan Teile oma sõna, et ma waele segada ei wõi. Peate ootama, kuni kapten Pratt jälle toibub.“

Peeter waatas temale terawasti silma. Mees wantus hirmu ja otjustamatuse wahel. Ta kartis nüüd Peetrit, weel enam aga Pratti.

„Waewalt saab Teile tore kapten lähema kahetunnene aja tunni jooksul tegutsemiswõimaliks,“ ütles Peeter. „Pikkamisi peaksite mind olewat mõistnud. Mina tahan, et mind kusagil Inglise rannas maale wiidaks. Ja nagu näete, on selle korralduse tegemine nüüd Teile asi.“

„Jah, jah,“ ohstas Milsom, kes närwilikus peaaegu wärises. „Muidugi mõistan ma. Aga Teile näete ju ise, et see praegu wõimatu on. Oleme Wrighti saarest mööbunud. Lähemat sadamat enam ei ole kui Tornay.“

„Ja kuidas on lugu Portland Roadiga?“ küsis Peeter.

„Jah, aga udu tõuseb uuesti. Mina ei wõi seda riskeerida. Wõib olla Plymouthhis.“

„See küll, ütleme Plymouthhis, see on üks kõik,“ wastas Peeter. „Aga ärge katsume siis kõrwale põigelda, wõi Teile ütelda. Mina ei soowi Lõuna-Ameerikasse wiidud saada, ja kui ma ta kõik mehed siin enne peaksin maha possima.“

„Ma — ma loodan, et Teile enam wägivalda ei tarwita,“ kogeles Milsom. „Teen kõik, mis wõimalik, et kapteni nii kaugele wiia, et ta Teile Plymouthhis maale lasseb wõi Teile wähemalt mõnele kojusõitwale laewale üle annab.“

„Kapteniga pole mul enam tegemist,“ wastas Peeter wihaselt. „Teie ise teete seda, wõi ehk ei taha Teile seda teha?“

„Seni jään ma,“ jatkas ta, „laele ja panen tähele. Oma eelistust ei lasse ma eneselt wõtta, seda laske enesele ütelda.“

„Annan Teile oma sõna, kui wähemgi wõimalus awaneb, saadetakse Teid maale,“ wastas Milsom.

Peeter oli rahul, et ta mehe arastanud, ja lastis tal minna

Nii tagasihoidlik kui Peeter oli, „Merekoitka“ meeskonna silmis oli taft äkki saanud kangelane. Mees, kes nende tugewa kapteni maha surtas, ja pealegi weel nii kergesti, omas nende üksmeelse sümpaatia. Kui Peeter jälle ettepoole läks, jälgisid teda imestawad ja aukartlikud pilgud.

Miljom läks üles sillale ja võttis kommando oma kätte. Keegi ei pannud teda eriti tähele. Koik töötasid rahulikult edasi. Peeter nõjatas ühe suure kõierulli najale ja pani piibu põlema.

Korruga kuulis ta kufagilt oma ligidalt ta-
jast häält:

„Härra! Kuulge, härra!“

Peeter waatas ringi ja märkas Fenwicki, kes mingisuguse ettekäände all tema ligidal te-
gemist tegi.

„Jah, mis on?“ küsis ta rahulikult.

„Tahaksime Teile maid ütelda, et meil kõi-
gil tuline hea meel on, et kaptenile hea tere-
täie andsite. Igauks meist annaks heameelega
oma kuupalga, kui Te tema täiesti oleksite kõr-
waldanud. Kas olete siis mõni poksimeister,
kui tohin küsida?“

„Ei, Jumala eest mitte,“ vastas Peeter ja
pidi ipeeneise üle naerma. „Minult asjaar-
mastaja.“

„Jumala eest, au, kellele au tuleb anda!
Teie võiksite ka poksimõitluses esineda,“ arwas
Fenwick. „Olen juba näinud nii mõndagi pok-
sijat, kuid ainult üksikud oleksid võinud Teile
vastu saada.“

„Tõesti?“

„Kaptenile andsite tõesti hästi.“

„Mis temaga on? Kas kuulsite midagi?“
küsis Peeter.

„Ta pole veel täiesti toibunud, härra.
Praegu waatab stewart parajasti tema järele.“

Peeter mõtles hetke aega.

„Kuulge, Fenwick,“ ütles ta siis. „Tahan
Teile ütelda, et mina enne siitoomist olin ui-
mastatud ja mult oli kõik raha ära rööwitud.
Ja lähemal päivil pean ma jälle wiibima
Londonis. Härra Miljom lubas mind Ply-
mouthis maale saata või ühele kojusõitwale
laewale üle anda. Millised lootused mul siis on?“

„Wäga wiletsad, härra, üliwiletsad,“ was-
tas Fenwick wiivitamata. „Maadil pole siin
midagi ütelda, ja ta ei mõtlegi Teid Plymouthi
wiia.“

„Sui, seda ma juba arwasin. Aga kui mind
teisele laewale saadetakse?“ küsis Peeter.

„Wõimalik, et mõni laew meile vastu tu-
leb, enne kui wana jälle jalule saab,“ vastas
Fenwick ettewaatlikult. „Aga lootust on vähe,
härra!“

„Kuidas nii?“

„Sest et jälle udu tõuseb. Waadake sinna
alla edelasse, härra. Kas näete seal seda patšu
udutompku? Mõne minuti pärast istume selles
ja ma ei usu, et ta meist enne pimedust lahjub.“

Peeter wiliistas läbi hammasste.

„Mis pean ma siis tegema?“ pomises ta.

15.

Rats ühe wastu.

Fenwickil oli paraku õigus olnud. Juba
wiis minutit hiljem seisis „Merekotkas“ keset
udutompku. Hallina ja tumedana ümbritses udu
laema. Mõne laewa pikkuse taha polnud mi-
dagi näha. Koik muutus niiskeks; kõrgelt take-
laashilt tilkus wett juba laele.

Peeter jäi, kus ta oli. Ei olnud sel küll
mõtet, sest midagi polnud näha peale suitsuju-
gade, mis kõrtnasti tõusid. Aga ta oli liig ra-
hutu ja tundis ebanugawust kajutisse minemi-
seks.

Ta oli kindlasti oodanud, et Miljom laewa-
sõidu kiiruse müüd pooleni wähendab. Aga au-
rik sõitis kümnesõlmelise kiirusega woogudest
läbi. Ainus, mis laew udus tegi, oli, et ta
iga kahe minuti järele udusarwe puhus.

Peeter pööras jälle Fenwicki poole.

„Kas armate, et udu warsti jälle lahjub?“
küsis ta.

Fenwick raputas pead.

„Nii ei näi, härra. Enne õhtut küll wae-
walt. Teil on pigi,“ ütles ta kahetjedes juure.

Peetri huuled läksid kõwasti kokku.

„See teeb seisukorra tõesti raskemaks.“ üt-
les ta. „Aga ühel või teisel wiisil pääsen ma
iffagi maale. Hoidke silmad lahti, Fenwick, ja
kui Te ka waid kalapaati näete, teatage sellest
mulle.“

„Muidugi, härra,“ vastas Fenwick. „Aga
Teie asemel lähaksin ma müüd kord alla ja
sööksin. See on alati hea.“

Peeter leidis selle nõu olemat mõistliku,
waatas kella ja nägi, et see juba üks oli. Ta
läks oma kajutisse, leidis laua kaetuna; Dun-
can kandis toitu parajasti lauale.

Samal hetkel astus kajutisse keegi mees,
keda Peeter veel polnud näinud, keda ta aga,
mundri järele otsustades, pidi arwama teiseks
maadiks. Tulija oli väike, tülse pois, tõmmu,
eemalalükkawa näoga. Tema näojooni ei kau-
nistanud ka see, et ta ninaluu kord murtud ja
mitte enam dieti polnud kinni kaswanud. Mina
oli pahemale poole tugewasti kõwer.

Mees astus kajutisse ja võttis sõnalauku-
mata istet. Ka Peeter istus ja ei teinud eba-
wiisakast poisist wäljagi.

Toit koosnes mingisugusest iiri stemist, kee-
detud riisist ja küpsetatud ploomidest. Duncan,
stewart, tennis ja Peeter märkas, et Duncan
kaunis rahutu oli.

Teine maat, kelle olet sõbmise hjuures ta
wälimusele wastas, neelas aplalt wiimased suu-
täied ja läks laele. Müüd pööras Peeter Dun-
cani poole.

"Mis ta nimi on?" küsis ta.

"Lurgan, härra. Ta on teine maat, ja —"

"Noh, edasi," julgustas Peeter meest.

"On nagu kapten, härra," sõistas Duncan, kartlikku pilku heites suunas, kuhu Lurgan kadunud.

"Seda ma juba arvasin," vastas Peeter lühidalt.

"Ja temal on küll järgmine walweford, mis?"

"Jah, härra."

Peeter waatas mõtiskledes oma walutawatele rüfkatetele. Duncan muheles.

"Küll Te sellega ka veel walmis saate, härra," ütles ta tasakesi.

"Loodan, et ma seda enam ei pea katsuma," vastas Peeter. "Sellest on mul täna juba küllalt."

Silmapiilgu wakis Duncan.

"Tema Teid, kui palute, juba maale ei saada, härra," ütles ta siis.

Peeter noogutas waid pead.

"Eks saa näha."

Ta tõusis ja läks piffamisi laewalaele.

Milsom tuli parajasti fillalt. Lühidalt pead noogutades tahtis ta mööduda. Aga Peeter peatas teda.

"Kuidas on lugu Plymouthiga, härra Milsom?"

"Mi — mina ei tea, härra Carr. Ilm on wäga udune ja udu näib minemat veel läbi-paisimatumaks."

"Te teate ju, millest jutt on. Nagu Teile juba ütlesin, pole mul lusti Lõuna-Ameerikas se kaasa wõetud saada."

"Teen kõik, mis mu nõrk jõud lubab," finitas Milsom. "Annan Teile sõna, et kõik teen, mis teha on."

Peeter silmitses meest terawasti ja jõudis selgusele, et Milsom oli kerge pilliroog tuules. Ise ei julenud ta midagi. Rapteni wõi Lurgani wastas oli ta null. Milsom läks kõrwale, lastis ta mööda ja Peeter läks laele.

Tema mõtted polnud just kõige rõõmsamad. Wõis kümme ühe wastu kihla wadada, et Lurgan Pratiiga juba oli rääkinud. Kui iganes wõimalik, asus Pratt talle uuesti kallale, sest esiteks tahtis ta oma wiha jahutada ja siis oli tal Peasley ülesanne täita.

See hirmus udu oli ta arwest kriipsu läbi tõmmanud. Kui udu ei oleks olnud, oleksid nad wististi mõnda kojusõitwat laewa näinud ja Peeter oleks wõinud Milsomi sundida teda teisele laewale üle andma.

Ta seisis reelingu ääres ja wahtis wälja uttu, ja kuna ta kuulatas, kuulis ta waewalt poole miili kaugusel ühe teise udusarwe melankoolset tuutumist, mis "Merekotta" udusarwele wastas. Aga laewa ennaft polnud näha;

nii tihe oli udu, et laew wõib olla waid 300 meetrit wõis kaugel olla, ilma et ta kontuuregi oleks näha wõidud.

Peeter waatas Fenwifu järele ringi; see näis sealst puudumat. Talle tuli meelde, et wahtkonda oli wahetatud. Ühtegi meest, kes tema ja Peetri wõitlust waadanud, polnud enam ülewal. Siin seisis uus saatus — Lurgani wahtkond.

Peeter wõis näha, et teda pilgud salamahti riwajid. Jutustas kahewõitlusest näis juba meeskonnaruumi olemat tunginud ja seega kaswas huwi Peetri wastu, kes keltija ja wägimallatarwitaja Prati maha löönud. Peeter ootas pisut, siis astus ta ühe madruse juure, kes näis olemat oma kaaslastest intelligendim.

"Kas on lootust, et udu lahkeb?" küsis ta lahkesti.

"Sellejärele ilm küll wälja ei näe, härra," vastas mees aupakkisult. "Kui ilm nii algab, siis peab ta harilikult kogu kaanali ohjes. Aga ma usun, et kui hommikul laele tulete, leiata te olemat selge ja päiksepaiste."

Enne kui Peeter edasi sai rääkida, märkas ta, et temale selja tagant keegi tasakesi lähenes. Ta pööras ruttu ja seisis Lurganiga wastamisi. Teine maat tegi nti kurja näo, et ta enam kui kunagi emme wihassele bulldoggele sarnanes.

"Oleksin Teile tänulik, kui Te meeskonnaga, kes walwel on, juttu ei wõistaks, härra Carr," ütles ta karedasti.

Peeter ei wõistanud kohe. Ta silmitses Lurgani esiti kord ülevalt alla, et selgusele jõuda, kas mees temale wõiks kardetawaks saada wõi mitte. Wõimalik, et ta ennaft poksijaks pidas ja wõib olla oletas, et tema seal veel wõib wõita, kus Pratt kaotanud. Wõi tema oleku taga wõis ka veel midagi muud peituda — mõni tagamõte, mõni intriig.

Äkki sündis midagi, mis Peetri mõtetele hoopis uue suuna andis. Äkiline tuulepuhang tõstis udumäe ja selgesti nähtawana seisis umbes "Merekotta" suurune aurik kodusihis sõitmas. Veel polnud ta "Merekotta" kohal ja pidi umbes weerandtunni pärast temast mööduma.

Peeter osutas ruttu laewale.

"See on minu päästja," ütles ta ruttu. "Härra Lurgan, Teie veate minu sellele laewale wiima!"

Lurgan wahtis Peetrile tarretult otsa.

"Mis kurat te lobistete?" küsis ta jämedalt, "Wõi ehk usute, et see laew sünn Teie oma on?"

Peeter Carri silmad pilbusid sädemeid, aga ta walitses ennaft.

"Härra Milsom lubas mind esimese kojusõitwa laewa peale saata, mida näeme," was-

tas ta sunnitud rahuga. „Teie asi on nüüd tema lubadust täita.“

„Minu asi on küll Teid Teie kohale juhata,“ vastas Lurgan, ja Peeter nägi, et mees oma tugevad käed rusikasfe tõmbas ja juba mõitluse seisatus oli.

Nagu wälk käis tal peast läbi, et ta meel fõrd peab mõitlema ja nüüd sekunditki ei tahtnud kaodata.

Instinktiivselt fargas ta oma kohalt kõrwale. Lurgan tormas lähemale, aga Peeter põikas osawasti kõrwale ja katkus Lurganile, kui see taht mõõda jooksis, kehahoopi anda.

Kiirus, millega teine maad teda tõrjus, näitas, et mees põksimisest enam teadis kui Pratt. Juba kuidas ta kitiwarbil lähenes ja Peetrile pahemalt ja paremalt poolt hullu lopsu andis, tõestas ta head treeningut.

Esimese löögi eest suutis Peeter weel kõrwale põigata; ta löi Lurgani pahema käe tagasi ja asus ta kallale. Ta pahem rusikas tabas lühikesel ülespõõrdunud hooga Lurgani lõuga ja wiskas ta pea selga.

See oli Peetrile shansiks ja ta wõttis hoogu tugewaks löögiks wastase peale.

Uga löök tuli pisut liig kaugele ja Peetri rusikas tabas maadi kaela. Lurgan tuisus ja wankus, pooluimasena.

Wihane, et ta poisji polnud wiinud kno uti ni ja kartes, et ta teisele laewale minekuga ometi wõiks hiljaks jääda, wõttis Peeter hoogu ja tagus wahetpidamata Lurgani pead. Ta tabas wastase nina niisuguse hooga, et see, kui ta enne juba laewaõnnetuses kannatanud, nüüd juba täiesti wrakiks muutus!

Waemalt ootas Peeter, kuni Lurgan langes; ta jooksis ruttu silla juure; nagu wälk oli ta redelit mõõda ülewal ja seisjis tüürimehe kõrwal.

„Tüürige laew sinna,“ käskis ta.

„Mees wahtis temale awasuul otja.“

„Kas Te ei kuule? Te peate auriku sinna tüürima; selle auriku juure seal tahan ma saada. Kui Teie filmapill sõna ei kuule, teen Teiega sedasama, mis tegin Teie kapteniga.“

Tüürimehe filmad olid imestusest tarretunud. Weel tial polnud ta elus sibukses pigis istunud. Ta nägi hullu reijijat oma ees, reijijat, kes juba kapteni ja maadi maha löönud. Seda ta teadis, aga ta teadis ka, et ta elu lähemal kolmel nädalal põrguks tehti, kui ta Peetri käsu täitis.

„Ma ei wõi,“ oigas ta. „Peate ka minu kno ä = o u t lööma.“

Peeter mõistis. Ta kahmas mehest kinni, ilma et teda enam kui tarwis oleks wigasta-

nud, ja paiskas ta kõrwale. Siis wõttis ta ise tüürirattast kinni ja pööras pöidafid.

Peeter polnud tial suuremat laewa kui wiie-tonnilist jahti juhtinud. Ta imestas, kui kergeti seesugune suur laew kõige wähemale tüürliigutusele reageeris.

Juba pööras laew ja wõttis kursu otsekohese teise auriku poole.

Uga aurik oli juba mõõda, ja kuigi sealt „Merekotka“ kummaliist manöwrit oli tähele pandud, ei hoolitud ometi tema lähenemisest, waid peeti wanast kursist kinni.

Peeter oli kui meeletu. Kui tal ometi võimalik oleks olnud auriku mehi tähelepanelikult teha; aga tal polnud aimugi, kuidas seda teha, ja kedagi polnud ka ta ligidal talle head nõu andmas.

Ta wahtis teisele aurikule. Paistis pea-aegu, nagu oleks „Merekotkas“ temale lähene- nud. Uga pagana udu tihenes jällegi ja mõõra laewa kuju paistis ainult weel ähmaselt filma.

Meeleheide asus Peetri rinda. Juba tahtis ta laewale täiel aurul järele sõita, et laew filmast ei kaoks. Ta wahtis laewa nii hoollega, et ei märganudki, et kaks meest redelit mõõda üles ronisid.

Äkki kuulis ta just oma taga samme. Ta lastis tüüri lahti ja waatas taha. Uga juba seisjis Lurgan, nagu alles werine, tema ees. Wihast wiltufistud näol järgnes temale Pratt.

„Wõta kinni!“ ähkis ta. „Kinni!“

Enne kui Peeter mõtteid suutis koondada, oli Lurgan tema ümbert kinni kahmanud, ja sekund hiljem rullusid nad pörandal.

„Pea kinni,“ tõendas Pratt. „Pea ta kinni! Tulen juba nõõridega!“

16.

Ule jõu.

Weel polnud Peeter täiesti wallutatud. Lamades plankudel, lükkas ta oma parema küünarnuki kõigest jõust taha poole.

Ta tabas Lurganile just lõua alla, nii et selle pea üles kahwas ja hambad wankusid. Silmapilgu oli maad uimane ja Peeter ei annud talle toibumiseks aega. Ta rullis enese temast üle. Lurgan lamas tema all. Peeter jättis ta sinna paika ja pööras Prati wastu.

Julgust oli Pratil, seda pidi üttema. Alles mõne tunni eest oli ta Peetri rusikatega tutmunenud, ja oli tõesti julgust waja, enmast teist korda seesuguse walurikka pahe hoolde anda.

Peeter nägi pimedat wiha Prati filmis ja tal oli selge, et kapten esimesest mõitlusest toibunud ja nüüd talle weel wihasemalt sai kallale tungima. Wälkiresti lendas mõte ta peast

läbi, et ta wastasest teist korda waewalt weel jaksab jagu saada, ja isegi kui ta tema jälle maha lööks, oleks teisele laewale pääsmine juba hilja.

Bratt tahtis temast parajasti kinni kähmata. Aga Peeter oli kiirem. Nedelit mööda alla laele ja sealt reelingu äärde joosta oli tal mõne sekundi töö.

„Wõtke ta kinni! Kinni!“ kajas Prati hääl.

Ta ise jooksis Peetri kammul.

„Wiis naela sellele, kes ta kinni wõtab!“ kisas Pratt.

Isegi raha ei näidanud tõmbawat, sest keegi ei lähenenud Peetrile. Takistamata jõudis ta laewanimani. Seal peatus ta ja heitis pilgu teisele aurikule. See oli weel waewalt kolmsada meetrit kaugel ja läbi udu nähtaw.

Peeter kargas reelingule, hoidis silmapilgu tasakaalu, ja hüppas siis suure hooga merde.

Tema kõrmus kohises wesi. Talle näis, nagu oleks ta kuni merepõhja kastunud. Määratu raskus rõhus ta pead, enne kui ta hoogu pisutki jaksas peatada ja ennast jälle üles weepinnale mõis liigata. Nüüd oli ta vähemalt laewa windi eest julge.

Kui ta wiimaks jälle weepinnale tõusis, wiskasid teda laewawindi wahutawad mood siia ja sinna. „Merekotkas“ ise oli juba sada meetrit kaugel. Ükki pööras laew. Nii siis tahtis Pratt teda kätte püüda.

Ennem kõik muu kui see! Ennem tahtis Peeter uppuda, kui weel kord „Merekotta“ kapteni wõimu alla sattuda. Ta pööras ja hakkas kõigest jõust teise laewa suunas, mis udu taga weel kumas, edasi ujuma. Ühtlasi kisas ta nii waljusti kui jõudis.

Pilk taha tegi talle selgeks, et „Merekotkas“ tõesti oli pööranud ja otsekohe tema poole tuli. „Merekotkas“ tahtis tema ja teise laewa wahelle jõuda, et ujujat sealt ei nähtaks. Meeleheitlikult ujus Peeter, ifka weel lootes, et „Merekotkasi“ mööda jõuab.

Täitsa wõimatu ettemõte; mõni filmapilk hiljem sat talle selgeks, et laew ta alla ajab ja laewawint ta purustab.

Meeleheitlikult peatas ta. Minult üks minut mööbus, ja juba seisid „Merekotkas“ tema ja kodusõitma auriku wahel. Täie kiirusega lähenes Prati aurik, kõrgeid laineid sünnitades. Peeter nägi Prati wihasi nagu reelingul ja tema kõrwal Sargani. Kumb neist hullem wälja nägi, oli wõimatu ütelda. Aga mõlemate hirmutis oli otse kuratlik.

„Teile merirööwlipaarile tahaksin ma waid ütelda, et ennem upun, kui teie kuradilaewale tagasi lähen,“ kisas Peeter neile.

Nad ei kuulnud seda. Igatahes ei tulnud wastust, ega tehtud ka katset aurikut peatada. Kümnesõlmese kiirusega jooksis laew mööda ja jättis Peetri üksi ja abitult woogudesse.

Kuid mitte üsna üksi. Kui aurik mööbus, wiskas keegi — Peeter ei näinud, kuid oletas Jenwicki — üle parda mingisuguse asja, mis lastudes just tema lähedale kiskus. See oli päästerõngas.

„Tuhat tänu,“ kisas Peeter.

Juba kähmasid temast kinni kiilwee lained ja keerutasid teda oma keerutises. Kui ta pikka-misi jälle nägema hakkas, oli „Merekotkas“ uduist juba pooleni warjatud, kuna ta teiseist aurikust weel waewalt umbjet warju nägi. Udu tihenes ifka enam ja tema õnnetus hakkis rätikus kustus igasugune nägemiswõimalus.

„Wihma käest räästa alla,“ ütles Peeter enesele ja katkus ennast julgustada. Aga oma hinge põhjas tunnistas ta seisukorra lootusetus.

Ta polnud aimugi, kui kaugel wõi kus suunas kallas seisid.

Peeter oli hea ujuja. Aga parimadki ujujad ei jaks ennast laial merel tundide kaupa weel peal hoida. Ja mabruse, kellega ta wiimati rääkinud, oli seletanud, et udu lahtumise lootust ei olnud.

Peeter oli päästerõnga täiesti unustanud. Ükki nägi ta seda ühe madala laine harjal edasi ja tagasi heljuwat. Mõne tõmbega oli ta selle juures ja pani ta enesele teha ümber.

Rõngas tõstis ta nii kõrgele, et wäikesed lained temale enam näkku ei löönud.

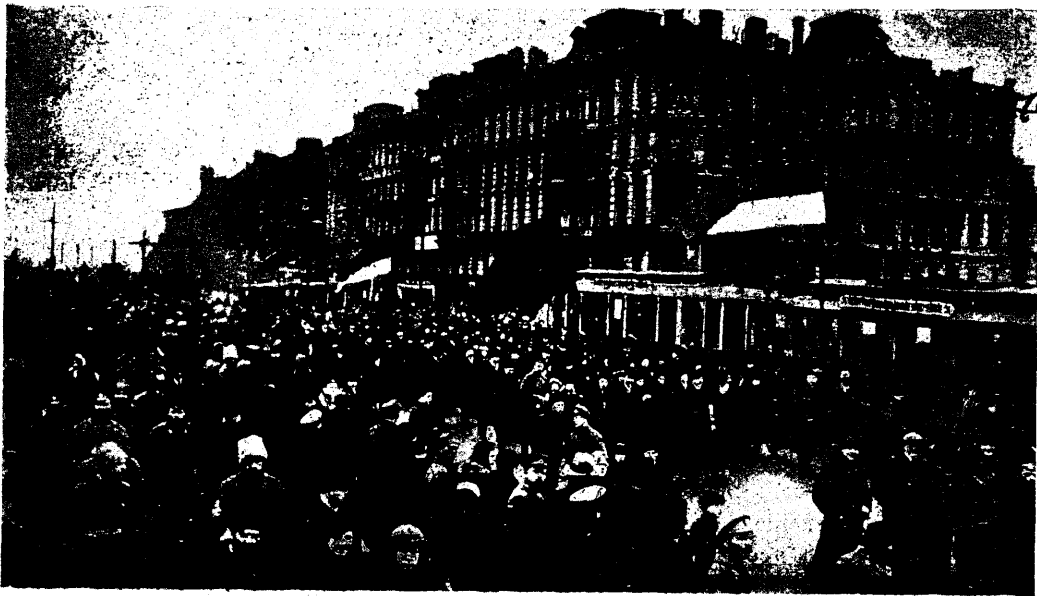
Mis pidi ta nüüd tegema? Tegemusetus oli hirmus. Aga nii palju kui mõis otjustada, polnud midagi muud teha, kui ennast rahulikult ajada lasta ja oodata ainult wõimalikku shanssi, et keegi ta päästab. Weel oli ju mõni tund päewawalguist ja ta arus keset käidawat laewateed.

Kui aga udu ei oleks olnud!

Peeter filosofeeris, et udu tema elus iseäralikku mängib. Ubus oli ta kõige pealt Joycega kokku saanud, ja see oli ta elu kõrguspunkt. Jälle oli see udu, mis ta elule nüüd tahtis otja teha.

Aeg mööbis.

Wesi, mis esiti sugugi ei näidanud nii külmal olewat, läks jääkülmaks. Peeter teadis, et ta wee külmuise juurenemist waid sellepärast tundis, et ta ennast ajada lastis ja enam ei liigutanud. Pikkamisi hakkasid ta kehaliikmed kangestuma. Sellepärast hakkas ta jälle ujuma, aga päästerõngas takistas ta liigutusi. Kõigest liikumiseist hoolimata tundis ta külmuist pikkamisi kuni kontideni. Juba hakkasid ta hambad lõgijema.

Eesti poliitiline meeleavaldus Peterburgis 26. märtsil 1917. a. oli üheks esimeseks ja mõjuvaks eesti rahvuslise iseteadvuse avalduseks välisilmale. Rongikäigust võtsid osa sõjaväed ohvitseridega eesotsas, töölised, poodnikud, haritlased, koolilapsed, üliõpilased, mitmete seltside liikmed ning esitajad, kokku umbes 40,000 inimest.

Vabadussõja päevilt. Vaherahu allakirjutamine Landeswehriiga. Balti saksa aadelist ja saksa riigialamatest koosnev sõjavägi tungis kindral von der Goltzi juhatusel 19. juunil 1919. a. eesti vägede kallale, et röövida eestlastelt äsja võidetud vabadust ja maksta panna endist feodaalkorda. Tänu waprale Eesti kaitseväele lüüakse Landeswehri väed põgenema ja von der Goltzi palwel tehakse liitlaste wahesobitusel 3. juulil waherahu.

Ülendamisel Wabariigi juubeli puhul kaitsewäes.

Kindral-major **Tõnis Roberg**,
warustuswalitsuse ülem.

Kindralstaabi Kindral-major
Gustaw Jonson,
Sõjawäe ühendatud õppeasutuste ülem.

Kindral-major **Johannes Roska**,
Kaitseliidu ülem.

Kontr-admiral **Hermann Saltza**,
Merejõudude juhataja.

Äkki tungis uduseinast läbi mingisugune toon. Peeter kiskus kõik oma meeled pingule, et jeda veel kord kuulda.

See oli sarve tuututus, aga mitte selline kui „Merelotta“ või teiste aurikute oma; see ei olnud nii kõva ja ei kõlanud ka nii waljusti ja õõnsalt kui suured udusarved, mis aurujõud tegutsema pani.

Toon kustus. Minuti pärast kõlas ta uuesti. Peeter oli kintel, et laev kaugel ei võinud olla. Ta tõmbas sügavasti hinge ja kisendas kõigest jõust halli uttu.

Siis ootas ta pinemile kistud meelil, kuid wastust ei tulnud. Võis hulluda mõtte juures, et päästev käsi nii lähedal ja ometi võimatu oli sellest kinni kähmata. Ta tundis filmi äärmiseni nägema, ei näinud aga muud kui halle udunarmaid, mis ta ümber heljusid.

Weel kord kuulis ta udusarve peent kõla. Seeford armas Peeter selgesti teadwat, kust sünnast kõla tuli, ja järsku energiaga ujus ta kõigest jõust kuulnud hääle poole.

Jälle tahtis teda päästerõngas ja ta jõudis ainult pikkamisi edasi. Sellegipärast ei sõandanud ta päästerõngast ära heita, sest pikkamisi kahanes ta jõud ja ilma korgivestita ei oleks ta enmast enam kaua wee peal jaksanud hoida.

Bigi wiis minutit ujus ta, aga mingisugust häält ei kostnud temale enam kõrwu. Wiimaks tas ta, et oli malesti kuulnud. Ta peatus ja kisendas veel kord kõigest jõust, kuid märkas oma ehmatuses, kui nõrgaks ta häält oli jäänud. Ei mingit wastust!

Külm meeleheide käis taht läbi, aga ikka veel ei tahtnud ta alluda ega lootust kaotada. Ta ujus edasi, ilma et oleks teadnud kuhu, miks. Halwam wäsimus waldas teda, äkiline kramp läbistus temast. Musklid tõmbusid kokku kõwaks sõlmeks, ja kui ta jalgadega lihtsaks ja muskleid uuesti pingutas, tuli walu hirmsa ägedusega tagasi.

Weel kord hüüdis ta.

Kas ei kõlanud wastus?

Enne kui ta teadusele jõudis, lämmatas selle tooni ühe kummaliselt suure udusarve kõwa

tuututus ja otse tema ette kerkis suure 12.000 või 14.000 tonnise auriku kaljutaoline nina.

Peetri kohutuseks näis see koloss otseteed tema poole tulewat ja tabuhirmus wistas Peeter enese wastupoolsse suunale.

Juba lähemal hetkel tornis auriku terassein just tema kõrwal üles. Ta kuulis wee julinat laewa ees ja nägi hiiglalainet, mille laew tekitas.

Jälle kisendas ta kõledasti, kui see lämbus. Woog läks temast üle ja kiskus ta enese alla. Ta mõitles kõigest jõust, pekkis kätega oma ümber, et enmast püsti hoida. Usjatult. Soolawesi täitis ta kopsud. Veegid näisid ta filmade ees tantsumat. Siis andis mõitus järele. Murestult sõitis suur reisirataaurik 16-sõlmise kiirusega edasi ja jättis wiimases hädas maadlewa mehe abitult ja võimetult oma kiilwette.

17.

Jaspar jälil.

Auto peatus Jermynstreecil maja ees ja Jaspar astus wälja. Joyce tahtis talle järgida, kuid Jaspar hoidis teda tagasi.

„Dota siin, kuni ma järele kuulan, kas Basfett kodus on,“ ütles ta. „Kui teda kodus ei ole, siis pole mõtet sul wälja tulla. Tudor Carr ei tea meile ju midagi teatada.“

Ta läks majja ja Joyce ootas kärsitult. Juba minuti pärast tuli Jaspar tagasi.

„Tule, ta on kodus ja ma käskisin meid uskehoijal temale teatada.“

„Dobake, palun,“ pööras ta autojuhi poole ja aitas Joyce autojt wälja. Nad läksid trepist üles.

Wäline korteriuks oli lahti. Waewalt oli Jaspar uskefella helistanud, kui ka juba awati ja Basfetti ühandalist kuju ilmus.

„Meil pole veel teenijaid,“ ütles ta naeratahes. „Käagin mististi härra Lovelliga. Minu nimi on Basfett.“

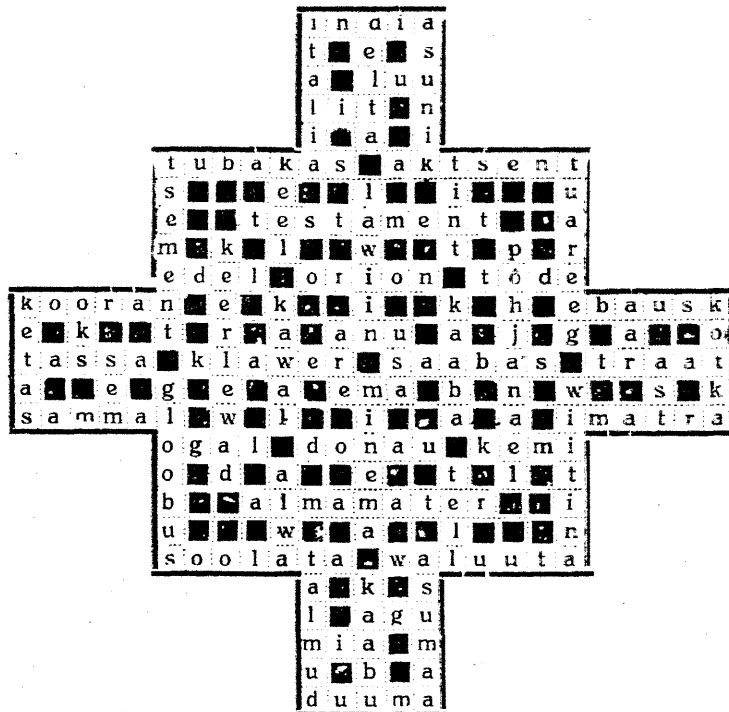
Ja ta kummardas.

„Palun fisfe astuda,“ lausus ta ja saatis tulijad suurde heledastivalgustatud elutuppa.

(Järgneb.)

TELLIMISE HINNAD:				WÄLISMAILE:	
Aastas (24 nr.nr.)	Kr. 7.50	2 kuus (4 nr.nr.)	Kr. 1.60	1/2 aastas	Kr. 10.—
1/2 „ (12 nr.nr.)	4.—	1 „ (2 nr.nr.)	—80	1/3 „	5.—
1/4 aast. (6 nr.nr.)	2.25	Üksiknumber	—40	1/4 „	2.50

Tellimisi wõtawad wastu kõik postkontorid, raamatukauplused ja „Romaani“ esitused.
Talituse aadress: Tallinn, Müüriwahe tän. 16. Telefon 12-53.

ias, V. Kark, Leida Kraiss, Adolf Konopinski, Salme Kask, O. Käär, Alide Kuuskmann, Alfred Kuuskmann, E. Kolkas, Alfred Kanne, A. Kein, Wold. Kokaselts, P. Kaasik, Aug. Kaasik, Ev. Kuuskmann, L. Kolk, Edgar Koost, R. Kukk, Oskar Kanarbik, J. Kraiss, J. Karro, M. Karro, L. Karro, R. Karro, Juhan Kaljula, Miina Kaljula, V. Kärk, H. Kull, O. Kapler, E. Luuk, Viktor Leikart, Fr. Linholm, Melita Link, Endel Lellep, Maarta Lääts, Edmund Link, Viktor Leikart, E. Linge, Leeni Liiver, Elmar Liiver, A. Lutter, Johannes Liiver, Ellen Lepp, V. Lints, H. I.ooke, Boris Mäekask, L. Mölder, J. Muruk, Aliide Mägi, S. Messner, M. Mölnik, Hed. Martinson, Ed. Ments, Miralda Maaker, Juhan Mölifer, Konstantin Mihailov, Anni Malter, E. Möllifer, Joh. Nigul, G. Noa, Edgar Neumann, Aug. Orav, Irma Orav, L. K. O., Leida Oras, Arnold Oksa, Ärta Oksa, A. Paukas, Roland Pärn, Astrid P., Karl Parts, Felix Piirand, Artur Pikver, H. Piel, Prooso, H. Peegel, Alice Poomann, Herbert Poomann, Milly Põlm, Osvald Pärtelpoeg, Heinrich Pops, Leida Raaman, A. Reismann, Evald Raaman, Marie Rits, Olga Rebane, Emil Rehman, A. Raudfeldt, Johannes Rammo, P. R., O. Räesk, Linda Räesk, Lilli Raud, Bernhard Roop, Hans Reemann, Helene Reemann, Anna Reebis, Elsa Rõuk, Magda Reose, Hermine Reose, E. S., H. Sumadan, R. Sisas, J. Sulling, Liisa Simuvar, M. Saarens, Rudolf Sarv, Heinrich Sukk, M. S., Helmut Salum, Leida Sepp, Lydia Tõrisberg, Edg. Tamberg, V. Tuuts, Arn. Tulik, Hilda Tõlpt, Oskar Tõlpt, K. Tober, Harald Tamm, Larissa Toom, Viktor Toom, B. Toomväli, A. Tomson, H. Teerik, J. Torneo, Vilhelm Treufeldt, A. Treufeldt, Albert Tambak, Miralda Toman, L. Tonart, Amalie Umburg, H. V., E. Viisileht, Otto Wiisileht, H. Vühner, Võrukael, J. Weiman, Ad. Wiitin, G. Wunder, Oskar Wolmann, L. Waldemann, M. Willater, F. Wildt, Endel Waademann, Armilda Wakküll, K. W.

Tartust: W. Davel, A. Joonas, Karl Norberg, Astrid Ratnik, Rud. Solba, Heinrich Tamberg.

Pärnust: Juta Janson, Aliede Janson, Anna Kissa, Hilda Kangur, E. Kevardt, Paul Kangur, Milda Küng, Virve Kase, Livia Kase.

Artur Kase, Gerda Kase, Georg Kase, Joh. Sai, S. Seiler, K. Seiler, L. Tannebaum.

Wiljandist: P. Adamson, Helene Hion, Walter Kadak, Johannes Kittask, M. Kübbar, Woldemar Kill, A. Karus, A. Lunt, Ed. Puskar, A. Puskar, Richard Pruuli, Hans Pruuli, A. Riismandel, P. Rängel, H. Soots, M. Saar, M. Takk, Leopold Taar, Walter Tupits, H. Wanamõis

Tapalt: B. Mikkin, Iya Beta, Erna Einpaul, A. Jantra, E. Luuk, B. Luuk, H. Mikkin, Harald Noormets, Irna Kssy, M. Simson, J. Suuk, A. Stern, W. Terts, O. Tamm.

Narwast: Marta Adosson, Emilie Issak, A. Leppik, Bruno Leppik.

Rakwerest: Harry Kängsepp, L. Pender, N. Pender.

Türilt: Teofilie Eller, Edith Tenso.

Paidest: Selma Ekmann, Linda Jess, Helene Liuu, Helda Meeder, Helmi Palmberg.

Walgast: J. Winnal.

Wõrust: Max Unt. **Petserist:** F. Svidrigailor, **Jõhwist:** Adele Külmallik, Olga Tamm. **Kiust:** L. Hermann, Maria Rooberg, Arthur Tamberg, Maria Tamberg. **Harju Rannamõisast:** Oskar Kallas, Ed. Kallas, A. Reinde Juhan Tui. **Auverest:** Ets Baumann. **Jõelehtmest:** E. Kuuskmann. **Aegviidust:** Allre. Kokaselts, Arnold Kaalman, Wold. K. **Keilast:** Guste K. A. Kutpri, E. Warma. **Jõgewalt:** M. Lehtmets, A. Nõmm, R. Terasmägi, **Raasikult:** O. Lipstok. **Amblast:** Heino Oliis. **Riisiperest:** R. Pilberg. **Sakust:** Vi-Re. **Jänedalt:** J. Tamson, Aino Tamson. **Uue Võidust:** Marta Toost. **Raplust:** A. Nigossõn. **Aravotest:** J. Oun. **Rantkülust:** Johannes Siilem. **Sauelt:** E. Saastok. **Räpinast:** Linda Saar. **Nõmmelt:** K. L., Artur Mägi, E. V., A. Vait, Elmar Väkräm, M. V., Artur Väkräm. **Tarvastust:** H. Roosson. 2 nimeta.

Neist võitsid loosimisel: 1) 5 nl. shokoladi— **A. Nigossõn**, Raplast: 2) 3 nl. shokoladi— **Ed. Kallas**, Harju Rannamõisast: 3) 2 nl. shokoladi— **Heldur Jaan**, Tallinnast. Kopli mõis: 4) 2 nl. shokoladi — J. Suuk, Tapalt. W. Põllu 4. „Romaan“i“ tallus.

NIGULISTE TÄNAV Nr. 6

apteegi vastu. Telefon 13-47.

Riiete keemiline puhastuse ja kiirpressimise tööstus

„VESTA“

kõige uuema Ameerika meetodi järele.

Riiete pressimine selle meetodi järele on riidele väga kasulik. Vaakuum süsteem imeb riidest tolmu ja mustuse. Kestev kuum aur steriiliseerib riide, surmab kõik idud ja kõrvaldab kehalõhnad.

Selle meetodi abil pressimine ergutab riide karva, eemaldab läike, annab riidele tagasi original värvi ja puhta, värske ning uue välimuse.

Riie ei saa mitte rebitud ega venitatud, nagu vana, triikrauaga pressimise juures.

Meeste ja naisteriiete: ülikondade, kostüümide, palitute jne. kiirpressimine ja puhastamine igasugu plekkidest. Riiete parandus.

Ülikonna pressimine 15 minuti jooksul.
Kohal pressijaile ootamiseks eriruum.
Odavad hinnad.
Äratoomine ja kojusaatmine tasuta.

Telefoneerige
Nr. 13-47

ja Teie riided viiakse
kodust ja saadetakse
puhastatult ja pressitult
tagasi ilma lisamaksuta.

Ka kantud ülikond näeb välja veel hea ja nagu uus, kui ta on alati korralikult puhastatud ja pressitud „VESTA“ juures.

Hea ja odav peab olema pabeross, et ta maitseks.
Kes seda soovib see tarvitagu

A.-S. REGINA

„Kino“ 20 tk. Kr. — 25 s.

„Palm“ 25 tk. Kr. — 15 s.

„Kavaler“ 25 tk. Kr. — 15 s.